

TEATTERIKORKEAKOULU
TEATERHÖGSKOLAN

2011

OPINNÄYTETYÖ

Isä Peloton

ELINA HAGELIN

Kuva 1

TANSSI- JA TEATTERIPEDAGOGIIKAN LAITOS
TEATTERIOPETTAJAN MAISTERIOHJELMA

TEATTERIKORKEAKOULU
TEATERHÖGSKOLAN

2011

OPINNÄYTETYÖ

Isä Peloton

ELINA HAGELIN

TANSSI – JA TEATTERIPEDAGOGIIKAN LAITOS
TEATTERIOPETTAJAN MAISTERIOHJELMA

TIIVISTELMÄ**Päiväys:** kirjoita tähän päiväys

TEKIJÄ Elina Hagelin			KOULUTUS-/TAI MAISTERIOHJELMA Teatteriopettajan maisterinohjelma		
KIRJALLISEN OSION/TUTKIELMAN NIMI Isä Peloton			KIRJALLISEN TYÖNSIVUMÄÄRÄ JA LIITTEET 77 sivua ja neljä liitettä		
TAITEELLISEN / TAITEELLIS-PEDAGOGISEN TYÖN NIMI Isä Peloton					
SÄILYTETTÄVÄ MATERIAALI Kirjallinen opinnäytetyö					
Opinnäytteen saa julkaista verkossa		Kyllä ☒	Ei ☐	Opinnäytetyön tiivistelmän saa julkaista verkossa	
				Kyllä ☒	
				Ei ☐	
Isä Peloton on matka isään, mieheen sekä yritys laajempaan keskusteluun isyydestä ja äitiydestä perheen roolista käsin. Teksti on koostettu isien ja isoisien haastatteluista ja omista pohdintoista suhteessa lasten vanhempien rooleihin tänä päivänä. Olen käyttänyt Bertolt Brechtin näytelmää Äiti Peloton ja hänen lapsensa taiteellis-pedagogisen työn innoittajana. Pohdin työssäni myös mm. Brechtin käyttämän vieraannuttamis- ajatuksen ”sielua” verraten sitä sukupuolirooleihin tässä ja tämän hetkessä yhteiskunnassa ollen itse äitinä vertailun kohteena. Mietin opinnäytteessä perheen mahdollisuuksia vaikuttaa omaan elinpiiriin olosuhteiden (sairaus, työttömyys, ero) muuttuessa. Missä ovat tukiverkot kriisin hetkellä? Miten palveluja pursuava yhteiskunta todellisuudessa palvelee perhettä ja sen kasvua? Mietin työntekijän kulmasta erästä keskustelun ja pysähdyksen hetkeä jonka koin 1990-luvun laman aikana päiväkodissa. Pohdin työssäni teatteripedagogiikan opiskelijana taiteentekijöiden mahdollisuuksia avata lisää yhteiskunnallista ajattelua ja keskustelua perhepolitiikan näkökulmasta. Minkälaisia rakenteellisia muotoja ja paikkoja taiteentekijä tarvitsee työssään yksityisen ja yleisen keskustelun synnyttämiseksi? Aineistona kirjallisessa opinnäytetyössä käytän isien ja isoisien haastatteluja, kirjallisuutta ja omia ajatuksia ja kokemuksia jotka ovat syntyneet opinnäytetyön synnyttämänä ja sitä ennen.					
ASIASANAT teatteri, yhteiskunta, sosiologia, pedagogiikka, pelko, vastuu, valta					

Sisällysluettelo

<i>Johdanto</i>	9
1. " Hei kuule. Miks Äiti Peloton?" Liian aikaisin Brechtiä ja sotaa	14
2. " Nyt kyl näkyy vähän paremmin tästä raosta. " Naisen kanssa matkassa	17
3. " Mä en o vielä valmis...kohtaamiseen. " Kohti Isä Pelotonta	19
3.1. Isä Peloton.....	19
3.2. Yksityisiä keskusteluja ja pidätettyjä itkuja.....	20
3.3. Kansalaistoimintaa hyvän eteen.....	23
4. " Mä haluaisin, että sä kysyisit multa näitä kysymyksiä. Nii. Just tällai vastapäättä." Tekemisessä eteenpäin	26
5. " Miten mä tunnen itseni jotenkin yksinäiseksi? " Haastattelut alkavat	29
6. " Hei entäs kantaminen? Saaks mä kantaa suo?" Palvelemisen kerroksia ja pedagogiaa etsimässä	32
6.1. ...siis palvelemisesta.....	32
7. " Mä yritän vastata näihin sillai luonnollisesti. Odota mä putsaan."Isien ja isoisien vastaukset	34
8. " Tuletko sä pois sieltä?" Opinnäytteen taiteellinen osio	46
9. " Mennään ihmisten ilmoille."	
" Miten? "	
" No tästä läpi."	48
10. " Muo kyllä vähän pelottaa."	49
11. "Eiku tää on hyvä. Kato hengitetään niinku sä ehdotit siinä alussa. Hengitys pitää meidät elossa enemmän kuin puhe."	50

12. "Kysynkö mä nää kysymykset tässä samassa järjestyksessä?" Isä Peloton kolmessa osassa	51
12.1. Isä-Galleria.....	51
12.2. Eräänlainen runoelma.....	52
12.3. Isän puheenvuoro.....	61
12.4. Sadut.....	64
13. Kiertueelle. Ensimmäinen keikka päiväkodissa vanhempien illassa	66
14. Lopuksi. " MISSÄ LAPSET ON?!" "Lapset on päiväkodissa, koulussa, lukiossa, armeijassa...minkä ikäisiä lapsia sä tarkoitat?!"	67
Lähdeluettelo	68
Liite 1: Käsiohjelma ja isien sadut	70
Liite 2: Flyer	75
Liite 3: Juliste	76
Liite 4: Taiteellis-pedagogisen opinnäytetyön suunnitelma	77

Johdanto

”Mä en o koskaan kuulunut minkään työterveysasian piiriin. Nykyään saa lukea, että mun ikäisten miesten pitäis käydä lääkärintarkastuksessa. Mä en o käynyt kohta 15 vuoteen missään sellaisessa. Nii. En pelkää jotenkin oman terveyteni puolesta. Jos ei o pelkoa, niin tuntee sellaista varmistamisen halua, että sais tässä olla ja katsoa lasten kasvua.

Hmm...jos mä voisin tohon, että mitä pelkään, niin globaalisti lisätä, että mullahan oli, olin vuosikymmeniä sitä mieltä, aina tohon 30 ikävuoteen asti, että mä en tu hankkimaan lapsia tällaiseen maailmaan, ettei niiden tarvitse sitä samanlaista pelkoa ja eksistenssialistista ahdistusta tän kaiken katoavaisuudesta ja loppuvaisuudesta kokea. Mikä meitä kaikkia loppujen lopuksi odottaa... tän kaiken olemisen mielettömyydestä. Olin itse niin kuolemanpelkoinen pitkään. Se rupes helpottamaan vasta 25-ikävuoden paikkeilla. En halunnut kenellekään muulle sitä samaa ja olen myös pelännyt ilmastonmuutosta ja sitä myöten tän kaiken elollisen...tai että kaikki elollinen oleminen tällä planeetalla käy niin hankalaksi ja tuskalliseksi. Mikä on sinänsä tyhmä pelko, koska enem mistölle tän planeetan väestä elämä on tälläkin hetkellä sellaista, kun me täällä kultapossukerhoillaan. Sitä varmaan just sen takia pelkääkin kun on niin paljon menetettävää. Mutta, enää en pelkää sitä. Lasten myötä pelot on muuttunut niin paljon paikallisemmiksi ja pienemmäksi. Ei jaksa myöskään pelätä.” (Isä 37 v.)

Äitiyden myötä minulla on noussut mielenkiinto saada tutustua isien, isoisien ajatteluun ja samalla myös siihen ”vierauteen” mitä toinen sukupuoli on ja miten isä hahmottaa erilaisia roolejaan elämässään. Oma kokemukseni äitinä on, että vanhemmuuteen liittyvät kysymykset ja ajatukset avautuvat edelleen helpommin äitien ja naisten keskinäisissä keskusteluissa. Tällä tarkoitan naisystäviäni, omaa äitiäni, siskoja ja naispuolisia työtovereita.

Neuvolatoiminta on vielä suurimmaksi osaksi naisnäkökulmaista perheen tukemista, koska sen suurin konkreettinen tuki on, ainakin vielä, tukea perhettä lapsen ensimmäisenä elinvuotena, eli aikana, jolloin äidin ajatellaan imettävän lasta. Se vertaistuki jota olen saanut ja antanut äitinä, kohta viiden vuoden ajan, on ollut ensiarvoisen tärkeää oman jaksamisen kannalta.

Kotikuormat ovat suuria jokaisella perheellisellä ja usein oman ydinperheen keskinäisten ajatusten ja asioiden hoitamisen lisäksi omat vanhemmat, siis lasten isovanhemmat ovat jakamassa ja helpottamassa ”meidän” arkea. Toisaalta isovanhempien vanheneminen ja siihen liittyvät niin henkiset ja fyysiset kivut ja menettämisen pelko huolestuttavat niin lapsia kuin lastenlapsia. Olen hämmentynyt miten vähän tilaa annetaan ”suurelle isien ja äitien ja isovanhempien keskustelulle” missä roolien tuomat ajatukset olisi jaettavissa milloin missäkin tilanteessa ajassa ja paikassa. Väitän, että kaikki vanhemmat kaipaavat vertaistukikeskustelua vanhemmuudessaan. Usein vasta perheen ajautuessa kriisiin, vertaistukiryhmät aukaisevat oven. Se on jo tulleiden haavojen paikkaamista ja näin ollen ne kohdat missä tukea eniten olisi kaivattu on jo ohitettu ja voidaan olla periksi antamisen hetkessä ja epäonnistumisen tunne äitinä ja isänä, naisena, miehenä kalvaa.

Bertolt Brechtin näytelmä Äiti Peloton ja hänen lapsensa alkoi askarruttaa nimellään ja aiheellaan synnytettyäni lapsen. Miksi kirjailija laittaa päähenkilön, äidin, menettämään sodassa kaikki lapsensa, 2 poikaa rintamalle ja epätoivon huipuksi jäljellä olevan tyttärensä? Tarvitseeko tragedian tarjota äärimmäinen lohduttomuus herättääkseen lukijassa ja/tai katsojassa lohtua ja muutosta? Tragedia lajinsa muodossa ylipäättään alkaa mietityttää? Mitä näytelmästä jää lukijalle - katsojalle? Suru, epätoivo, ahdistus. Sääli herää ja kipinä syttyy. Vai syttyykö?

Mitä on pelko? Entä pelottomuus? Kävin keskustelua näytelmän kanssa ja kaipuu heräsi. Tarvitsin apua. Aloin kirjoittaa kysymyksiä jotka askarruttivat minua, äitiä ja huomasin koko ajan kysyväni samaa kysymystä toiselta sukupuolelta. Näytelmässä ei ole isää. Isän ääni ei kuulu.

Kysymyksiä syntyi 43 ja kysymykset olivat osa arkisia ja kauko- ja tai lähimuistiin liittyviä konkreettisia kysymyksiä työkaluista lasten hiusten väriin, lempileikeistä enemmän tunnepohjaisiin ja filosofisiin kysymyksiin kuten pelko, pelottomuus-, turvallisuus-, ero- ja palvelu- ajatuksiin. Päätin kysyä niitä kolmelta isältä ja kahdelta isoisältä, jos he suostuisivat haastatteluun. Ja he suostuivat. Kysyin myös josko voisin saduttaa heitä, että he kertoisivat sadun jonka kirjoittaisin sanasta sanaan juuri niin kuin he olivat sen kertoneet ja lukisin sen heille ja he saisivat korjata väärät kohdat. Kysyin saisinko käyttää haastatteluja ja satuja opinnäytetyössäni, niin esittävässä kuin kirjallisessa osiossa ja he suostuivat.

Olen ammatiltani lastentarhanopettaja, teatteri-ilmaisun ohjaaja ja nyt viittä vaille teatteriopettaja maisterin tutkinnolla. Olen seurannut työni luonteen mukaisesti isoa ryhmää lapsia, isiä ja äitejä. Taloudelliset horjahdukset niin tämän hetkisen taantuman kuin erityisesti Suomea koetelleen, 1990- luvun laman aikana, ovat osaa perheitä koetelleet kuin sota Äiti Pelotonta ja hänen lapsiaan Brechtin näytelmässä ja silminnäkijänä olen todistanut ilmiöitä virassa ja ammattitehtävissä. Isät, äidit ja lapset ovat suuri yhteiskunnallinen tekijäjoukko ja ilmiönä tärkeä.

Itselleni isän ja äidin roolit purkautuvat joka päivä erilaisista myyteistä itse äitinä sen keskellä eläen. Arkipäivän toiminnot vaativat kovaa kanttia ja eteenpäin- ajatusta. Olen keski-ikäinen, siis vanha uusi äiti ja tunne hampaat irvessä päivän läpi on tuttua kuin myös miehelleni. Äidin rooli on tuonut arkipäivääni ahdistusta ja pelkoa sekä huolta tulevaisuudesta, välillä enemmän kuin olen pystynyt ottamaan vastaan. Lapsen menettämisen pelko tai oma sairastuminen ovat olleet synkimmät hetket äitiyttäni miettiessäni. Kun vieressä on ollut mies, lapseni isä, olen saanut mahdollisuuden jakaa arkea ja toimintoja mutta keskustelu jonka vanhemmat tarvitsevat jaksakseen tukea toinen toistansa on ”ulkona”. Perhe tarvitsee sisäpiirin lisäksi kipeästi ulkopiiriä mihin liittyä ja kuulua. Vertaisäidit ja - isät, rinnakkaiskasvattajat kuten isovanhemmat, sisarukset, hoitajat ja opettajat kulkevat vanhempien vierellä suuressa roolissa ja taiteentekijänä ja - opettajana olen miettinyt miten omalla työlläni voisin rakentaa keskustelusta avoimempaa, arkisempaa ja sitä kautta kasvattaa merkitystä lähimmäisen ja kanssakasvattajan roolista. Opinnäytetyöni tarkoitus on erilaisilla näkökulmilla valottaa isien ja äitien rooleja keskittyen tässä työssä erityisesti isien ja isoisien ajatteluun ja herättää ajatuksia jopa varhennetusta vertaistukitoiminnasta taiteen keinoin.

Miksi juuri miehet, isät ja isoiset? Koska tuntuu, että kysymällä siltä toiselta sukupuolelta kysymykset, joita mietin arjessa, opin katsomaan omaa sukupuoltani ja itseäni laajemmin ja etäännytetymmin ja löytääkseni lisää aiheesta kiinnostuneita ihmisiä jakamaan tietoa ja taitoa.

Käytän työssäni kirjallisuutena Bertolt Brechtin Äiti Peloton ja hänen lapsensa- näytelmää. Isien haastatteluista puran pelko- ja pelottomuus, miesten ja naisten väliseen eroon ja palvelu-teemaan liittyvät vastaukset

suorina, muokkaamattomina vastauksina. Palaan jonkin verran keväällä 2011 tanssi- ja teatteripedagogian laitokselle tekemäni seminaarityöhön, Onerva-kaupungin naiset 1910 – 2010, missä juuri mietin palvelemiseen liittyviä ajatuskerroksia. Lisäksi käytän aiheesta vapaasti assosioiden kirjallisuutta filosofiasta, kasvatustilasta ja sosiologiasta.

Sisällysluettelossa käytän otsikoinnissa taiteellisen pedagogisen opinnäytetyön taiteellisen, esittävän osan käsikirjoitusta, ”Eräänlainen runoelma”, jonka koostin isien ja isoisien haastattelujen ja Brechtin näytelmän Äiti Peloton ja hänen lapsensa innoittamana ja sitä esitettiin Valtimonteatterissa syksyllä 2011 ja esitetään edelleen mm. päiväkodeissa vanhempienilloissa ja vankiloissa, siellä missä isiä on.

Taiteellisen pedagogista työtä suunnitellessani en tiennyt kuinka intiimiksi ja henkilökohtaiseksi Isä Peloton vaihe vaiheelta tuli. Yhtenä haastateltavana isoisanä oli oma isäni.

Brechtin käyttämä ”vieraannuttamis”- ajatus henkilökohtaisella tasolla syötti arvo- ja ihmisdilemmejä aukottomalta dialogilta tuntuvassa työssä vereslihalle saakka ja samalla rakastuin Ihmiseen entistä enemmän. Johdannon lopuksi, ennen lainausta, haluan kiittää lämpöä, inhimillisyyttä ja huumoria joka on kulkenut käsi kädessä aiheen kanssa. Se on tullut vastakkain istutuista hetkistä ihmisten kanssa ja ajasta joka antoi tilaa kysymyksille, keskusteluille ja tekemiselle.

”Ensin äiti odottaa lasta sisällään ja mies ulkopuolella. Siinä hetkessä kun lapsi syntyy isä ja äiti odottavat lasta aina ulkopuolella. Mies odottaa lasta syliin kun äiti imettää, odottaa lasta kävelytiellä kun lapsi harjoittelee kävelemistä, odottaa kun lapsi pukee vaatteita, odottaa tien päässä kun lapsi pyöräilee kasvot ilosta puhkeamaisillaan polkupyörällä jossa on apupyörät, odottaa lasta kotiin koulusta, odottaa näkevänsä lapsen työpäivän jälkeen, odottaa lasta lomille armeijasta, että lapsi tulee käymään. Kun on kaikki, kukaan ei vie sulta odotusta. Äiti Pelottomassa lapset vietiin pois yksi kerralla ja äidin ei enää tarvinnut odottaa.” (Miehen repliikki, Eräänlainen runoelma, Isä Peloton)

1." Hei kuule. Miks Äiti Peloton? " - Liian aikaisin Brechtiä ja sotaa – vieraannuttaa, etäännyttää, työntää kauemmaksi

"Vieraannuttaminen on sanana pelottanut monia, mutta kyseessä on vanha tuttu ilmiö. Esimerkiksi kansanomaisilla arvoituksilla on aina ollut tapana esittää ilmiöt toisten asiain salapuvussa. Vieraaksi tekeminen kuului vakiotavarana Kasper-teatteriin; sitä käytti Swift Gulliverin matkoissaan muuttamalla Gulliverin kokoa ja esittämällä hevoset jaloina olentoina...Tolstoi vieraannutti taistelun Sodassa ja rauhassa: Hanns Eislerin mielestä Brecht syntyi "vieraannuttaminen" mukanaan: ei keksinyt sitä, mutta kohotti sen korkealle tasolle ja käytti sitä uudelleen klassisessa muodossa. " (Haikara, 1992, 262)

Kun alan lukea näytelmää Äiti Peloton ja hänen lapsensa, monennenko kerran, en edelleenkään pääse pariakymmentä sivua eteenpäin. Katson kantta ja ihmettelin Brechtiä, inhoan hänen säälimätöntä tapaa panna Äiti Peloton lastensa kanssa ahdingosta ahdinkoon ja vieroksun tyyliä millä kirjailija sen tekee.

"Kun näemme jonkin esineen tai ilmiön moneen kertaan, emme enää näe sitä, vaan vain tunnistamme sen.... Taide järkytti tätä automaattihavaitsemista monin eri tavoin. Kielen fraasit, ideologiset kaavat ja kirjalliset sovitut tavat siirrettiin taiteessa uusiin yhteyksiin tai niitä katsottiin normaalia etäämmältä." (Haikara, 1992, 263)

Kahdenkeskiset keskusteluyritykset Brechtin kanssa ovat epätoivoisia. Haluan ymmärtää kirjailijan ajatuksen juoksua ja ikään kuin sitten selättää tarina ja tyyli jollakin tapaa. Lopeta jo!

*"Sota järkeskö vei, hyvä neuvo kun ei edes vanhalta naiselta kelpaa.
Miten yltiöpään sais ymmärtämään!
sanoi vaimo sotilaille.*

Vaan sotilas se nauroi lähtiessään ja hän rannalle meni ja ylitse jään.

Miten pelkäs sotamies vettä?

Miten pelkäs sotamies vettä?

Ja kun taivahalla kuu taas on ymmyräinen noin,

silloin tavataan me taas, niin me tavataan,

minä vanna voin.

Näin sanoi vaimolle sotilas. ”

(Eilifin repliikki, Äiti Peloton ja hänen lapsensa, Brecht, 1949, 31)

En halua jakaa tragediaasi kanssasi!

” Vieraannuttamisen käsite sai alkunsa oikeastaan lyriikan yhteydestä, mutta sitä käytettiin eniten kertovan proosan analyysiin. Formalistit esittelivät tyypillisinä vieraannuttamiskeinoina (”ostranenie”) hidasteita, asteittaisen rakentamisen – siis komposition hajottamisen episodeiksi eli montaasin, Brechtin vakiokeinon-, rinnakkaisjuonet ja tarinoiden ja kaskujen upottamisen juonen sisään sekä yhtenä tärkeimmistä keinojen paljastamisen, millä he tarkoittivat lukijan huomion tahallista kiinnittämistä kerronnan keinoihin, ts. keinojen esittämistä paljaina, ilman realistista motivaatiota...Formalistien ostranenie ei viitannut ainoastaan asioiden käsittämiseen, vaan myös siihen taiteelliseen tapaan, jolla ne tehtiin tajuttaviksi.” (Haikara, 1992, 263, 264)

No niin. Nyt se on luettu. Kokonaan. Äiti menetti kaikki lapsensa ja vain vankkurit jäivät ja matka jatkui.

”Hei! Odottakaa! Minä tulen mukaan! (Vetäisee vankkurit liikkeelle. Etenevää laulua.)

On voittoja, on tappioita,

tää milloin päättyy, taivas ties.

Vaan yks on varmaa, ettei voita

sodassa koskaan rahvas mies.

Saa syödäkseen jos ryöstö tuottaa.

Rykmentti puolet palkkaa vie.

Vaan kohtaloon hän vielä luottaa,

kas sodan tie on ihmeen tie.”

(Äiti Peloton, Äiti Peloton ja hänen lapsensa, Brecht, 1949, 125)

En edelleenkään halua myötäelää epätoivoa, en menetyksiä, en kuolemaa.

Olen 1/2-vuotiaan pojan äiti ja haluan hyvää, tai edes tavallista elämää. Ei sotaa, ei kuolemaa. Haluan olla kotona, turvassa, suojassa, suojassa kaikelta ”pahalta”. Säikähdän kaikkia uusia ääniä mitä lapsi päästää suustaan. Onko kaikki hyvin? Hengittääkö lapsi normaalisti? Soitan äidilleni ja kysyn *kaiken*. Äiti ei muista mutta lohduttaa ja sanoo, että *kaikki* on hyvin, älä pelkää.

Odotan miestäni kotiin töistä, että saan kertoa hänelle päivästäimme lapsen kanssa, että hän saa kantaa lasta sylissään, vaihtaa vaipat, tyyntyyttää äidin syliin kaipaavaa lasta, että ”saan” lähteä kävelylle, yksin. No, mikä pelottaa? Kolmen lähtöyrityksen, ”ai niin puhelin...ai niin avain...takki?” ja isän ”juu – kyllä, kyllä me pärjätään” – vastauksen ja ”mene-nyt-jo-hyvä-ihminen” -ilmeen jälkeen painan oven jäljessäni kiinni ja pakotan askeleet pois kotoa. Ai. Sattuu. Kyyneleet virtaavat poskillani ja naapuri kävelee vastaan kysyy ”miten teillä menee?” ja saan soperretuksi ”ihan hyvin, kiitos...kävelylle...”. Jätän naapurin siihen. Jätän myös Brechtin ja Äiti Pelottoman kolmeksi ja puoleksi vuodeksi.

”Brecht näki vieraannuttamisen dialektisena metodina: vieraannuttava antiteesi synnytti ”näkevässä” ihmisessä synteetin ja ihminen hätkähti ajattelemaan.” (Haikara, 1992, 264)

2.”Nyt kyl näkyy vähän paremmin tästä raosta.” Naisen kanssa matkassa

Opiskellessani nyt Teatterikorkeakoulussa tanssi – ja teatteripedagogiikan laitoksella minulle on ollut mahdollista ja ehdollista palata elämässäni aikaisempaan aikaan. ”Oppia opitun päälle” ja ”ajatuksen polveutuminen” on ollut perusajatuksiani ja se on ollut jäsentämään sekä ryhdittämään ajatteluani uuden äärellä. Huomaan mieltiväni ja yhdisteleväni vanhoja oppeja ja uusia ajatuksia mielivaltaisesti. Näin olen ehkä päässyt lähteille, ja, olen palaamassa lähteille. Olen tullut hyvin lähelle yksityistä matkaani opiskelijana, lastentarhanopettajana, teatteri-ilmaisun ohjaajana, naisena, äitinä ja taas opiskelijana – ulkokehä, sisäkehä, juoksua myötäpäivään ja vastapäivään – hetkittäinen turva tai joutua, omassa tapauksessani päästä ”tervapataan”.

”Nyt-hetki, ennen yhteyttä edeltäviin tai seuraaviin hetkiin, kätkee työn, jolla olemassaolo hankitaan. Jokainen hetki on alku, syntymä. Pysyteltäessä tiukasti ilmiötasolla, hylättäessä transsendentti suhde(...) jää jäljelle, että hetki itsessään on suhde, valloitus, ilman että tämä suhde viittää minkäänlaiseen tulevaisuuteen tai menneisyyteen tai tulevaisuuteen sijoitettuun tapahtumaan. Alkuna ja syntymänä hetki on suhde sui generis, suhde olemisen kanssa, olemisen salaisuuksiin vihkeminen.

Suhteen paradoksaalinen luonne on silmiinpistävä. Mikä alkaa olla, ei ole olemassa ennen kuin on alkanut ja kuitenkin se on mitä ei ole olemassa, jonka täytyy alkamisellaan syntyä itsessään, tulla itseensä, lähtemättä mistään. On syytä korostaa, että alku, joka perustaa hetken, on paradoksi. Alku ei lähde liikkeelle alkamista edeltävästä hetkestä: sen lähtökohta sisältyy paalupaikkaan, kuten takaisin kimpoavassa liikkeessä.” – E.Levinas, De l’évasion, 1935. (Jokinen 1997, 48)

Olen ollut työssä enimmäkseen naisvaltaisilla aloilla ja uskon tekemisen muotoni olleen lähellä jotain sellaista mikä on ollut juuri minulle ominaista.

Olen syntymäperheeni kolmesta sisaresta nuorin ja äitini sekä sisareni ovat olleet vahvasti vaikuttamassa naiskuvani rakentumiseen. Naisvaltaisella alalla työskennellessäni minulle on ollut tärkeää naisarvon tunteen etsiminen, sen löytäminen ja hetkittäinen ja/tai pitempiaikainen tiedostaminen. Ateneumin, *Onerva – Kaupungin naiset - 1910* näyttelyssä , jossa tein perusharjoitteluni Teatterikorkeakoulusta keväällä 2010, naisen rooli ja tekemisen muodot olivat vahvasti esillä ja omalla kohdallani pystyin tunnistamaan sitä historiaa ja nykypäivää mihin nainen ja mies ovat pystyneet tulemaan annetuissa ja otetuissa ajatus- ja yhteiskuntarakenteissa kautta näyttelyssä olleen vuosisadan 1910-2010.

”Feminiinisen transsendenssi muodostuu vetäytymisestä toisaalle, liikkeestä, joka on vastakkainen tietoisuuden liikkeelle. Se ei kuitenkaan tämän vuoksi ole tiedostamaton ja alitajuinen, enkä näe muuta mahdollisuutta kutsua sitä kuin mysteeriksi. Määrittäessämme toisen vapaudeksi, ajatellessamme häntä valon termin, meidän on samalla pakko tunnustaa kommunikation epäonnistuminen. Tällöin emme kuitenkaan ole tunnustaneet muuta kuin vapauden käsittämiseen tai omistamiseen pyrkivän liikkeen epäonnistumisen. Vain osoittamalla miten eros eroaa omistamisesta ja vallasta, voimme myöntää eroksessa tapahtuvan kommunikatiota. Eros ei ole taistelua, ei yhteensulautumista, ei tietoa. On ymmärrettävä sen erityinen paikka suhteiden joukossa. Se on suhde toiseuteen, mysteeriin, toisin sanoen tulevaan: siihen, joka – maailmassa, jossa kaikki on läsnä – ei ole koskaan läsnä.” (Levinas, 1996, Etiikka ja äärettömyys, 64)

3.”Mä en ole vielä valmis... kohtaamiseen.” Kohti Isä Pelotonta

Kun mietin opetustyötä ja lasten vanhempien kanssa tehtävää yhteistyötä, en ole löytänyt paikkaa missä heidän kohtaaminen olisi ollut yhtä tiivistä kuin päivähoidossa. Siellä molempien vanhempien ääni kuuluu ja ollaan tukevasti niin ideologisella kuin konkreettisellakin tasolla perhepolitiikan äärellä.

Suurin osa lapsista viettää varhaisimmat vuotensa päivähoidossa ja näin ollen kasvuun ja kehitykseen liittyvät kuulumiset vaihdetaan lähes päivittäin jommankumman vanhemman kanssa ja parhaimmillaan suhde on hyvin dialektinen. Lastentarhanopettajana olen ollut päiväsaikaan todistamassa lapsen pelot, työt ja askareet raivonpuuskat, keskustelut, uhmat, isä- ja äiti-ikävät, ilot, leikit ja leikkikaverien tärkeyden ja välitin päivän tapahtumat sensuroimatta, kanssakasvattajan roolista, lapsen vanhemmille.

Etäännytetysti, lastentarhanopettajan roolista käsin, olen jakanut yksityiset keskustelut vanhempien kanssa. Välillä asioiden etäännyttämien tai rajaaminen työroolistakin käsin oli vaikeaa. Mietimme hoitohenkilökunnan kanssa usein perheiden kohtaamista muutenkin, laajemmin, kuin nopeissa päivittäisissä lapsen tuonti- ja hakutilanteissa ja vanhempienilloissa, koska kysymykset, ajatukset ja huolet olivat perheillä kuta kuinkin samankaltaisia? Missä foorumi vanhempien, ehkä teemoittain ohjatulle keskustelulle?

Aktiivisen henkilökunnan yritys järjestää ei niin perinteisiä vanhempieniltoja tyssäsivät aika- ja tai rahapulaan.

3.1. Isä Peloton

Olosuhteiden muuttuessa isän ja äidin huolet omasta elämästä ja kiinnostus lapsen pärjäämisestä päivähoidossa ovat suuret. Murheet tulevasta kasvavat joskus suuriksi ja kohtuuttomiksi kaikkia osapuolia ajatellen. Näin kävi viime

laman aikana 1990-luvulla jolloin olin virassa Vantaalla, kunnassa mitä lama kohteli erityisen rajusti. Tuosta ajasta saakka mieleeni on piirtynyt keskustelu erään isän kanssa, jonka kävin lama-ajan vaikeimpina aikoina 1990-luvulla. Olen kirjoittanut seuraavan keskustelun ja tilannekuvauksen vapaalla tyylillä ja henkilöiden nimet on muutettu.

3.2. Yksityisiä keskusteluja ja pidätettyjä itkuja

Joulukuu 1997

Olen kattanut päiväkodin kahvihuoneen pöydälle kaksi kuppia ja pullaa. Kello on puoli kolme ja lapset on juuri puettu ulos pimeään pihaan leikkimään. Tihruttaa vettä. Sytytän kynttilän ja istun alas odottamaan. Käytävältä alkaa kuulua askelia, työhaalarin lahkeet kahisevat lattiaa pitkin ja haalarin metallilenksut kilisevät. Nousen ylös ja kurkkaan käytävälle. ”Hei! Tule tänne kahvihuoneeseen. Keitin kahvit.” ”Hei!” Annamarin isä vastaa ja kättelemme. ”Istu alas. Juotko kahvia vai teetä mieluummin?”. ”Kahvia kiitos.” Isä rykäisee ja tilanne on hiukan vaivaantunut. ”Kiitos...Annamarin äiti ei nyt päässyt tulemaan.” ”Selvä.” Juomme kahvia. Otan Annamarin oman työkansion esille ja aukaisen sen. Annamari on esikoululainen ja ollut ryhmässäni 3 vuotta. ”Annamari on innokas esikoululainen ja tuottelias piirtäjä. Tässä on piirustuksia, jos haluat katsoa.” Isä katsoo piirustuksia ja kääntää sivuja ja hänen kädet tärisevät hiukan. Isä keskittyy Annamari töihin ja hymähtelee välillä. Jatkan puhumista. ”Annamari on ollut innostunut syksyn aikana tarinoiden piirtämisestä ja sarjakuvien tekemisestä. Tytöt harjoittelevat joulujuhlaan oma keksimäänsä tarinaa, jossa on myös heidän oma musiikki. Annamari on hyvin luova ja iloinen tyttö. Uskaltaa myös ilmaista tunteita reippaasti.” Juttelen ja kerron isälle tyttären päiväkodin arjesta ja ryhmästä, leikeistä, retkistä, saduista mitä luemme ja asioita mitä aina keskusteluissa juttelemme. Isä on hiljaa. En ole huomannut, että kyyneleet ovat alkaneet valua isän poskilla. Olen hiljaa ja annan isän itkeä. En kysy vielä mitään. ”Anteeksi.”, isä sanoo. ” Ei mitään...ihan rauhassa vaan.” Olemme hiljaa

hetken. Vanhemmat usein liikuttuvat keskusteluissa kun näkevät lapsen töitä ja kuulevat lapsensa päiväkodin arjesta. ”Annamarin asiat on hyvin ja teillä on ihana tyttö. Varmasti tulee pärjäämään koulussa ja kavereita on tästä omasta ryhmästä lähdössä samaan kouluun ja samaan luokkaankin nähtävästi. Pyrkivät sijoittamaan samaan luokkaan samasta päivähoitoryhmästä tulevat.” Isän kyyneleet valuvat ja itku on hiljaista, syvää itku. Olkapäät vavahtelevat. Uskallan kysyä: ”Onko kaikki hyvin? Onko sattunut jotain? Jotain...?” Isä ottaa taskusta nenäliinan ja niistää nenäänsä ja pyyhkii kasvat. ”Meillä on tilanne vähän muuttunut... tosta viime keväästä. En ole puhunut mitään Annamarille. Vasta puhuin Tiinallekin kotona... mulla on vähän huono tilanne...pitääköhän tää paikka antaa pois? ... olen nyt kotona ja ei Annamarille tätä hoidon tarvetta ole samalla tavalla. On vähän raskasta. Yritystä ei ole enää ja oon työtön. Ei ole työtä tällä alalla. Tiinalla on töitä pankissa, ainakin vielä. Kyllä me pärjätään mutta ottaa koville toi firman alas ajaminen. Ostajia ei ole ja saatavia on. Talvi on muutenkin vaikeaa aikaa raksalla ja kirvesmiestä ei tarvita vaan missään. Kukaan ei rakenna mihinkään mitään. Mä olen ollut kotona ja tehnyt vähän hanttihommia mut ei meinaa millään jaksaa kaiken tän keskellä mennä kerran viikkoo johonkin pariks tunniks.” Isä ei enää itke. Olemme hiljaa. Olen oppinut tuntemaan Annamarin isän ja äidin kolmen vuoden aikana. Päässä pyörii pihatalkoot ja isien aidan korjaus viime syksyltä sekä monet aamut kun olen vastaanottanut tytön hoitoon. ”Otatko lisää kahvia?” ”Kiitos. Anteeksi, että tällai mutta on pitänyt monta kertaa puhua mutta ei o ollu sitä hetkeä.” Nyökkään ja minulle tulee valtava halu nousta ylös ja halata isää ja itkeä. Istun paikallani ja katson isää silmiin. Olen lastentarhanopettajan roolin sisällä ja katson isää. Olemme henkilökunnan kokouksissa tämän laman aikana alkaneet puhua ”rajaamisesta”. Sanasta on tullut metafora koko päivähoidon toiminnalle. Rajaaminen tulee vastaan fyysisesti, psyykkisesti, sosiaalisesti. Olemme ”koti”, joka pysyy, vaikka sisällä heiluu rajusti. Virkaa tekevät joutuvat vaihtamaan lomarahat pakkovapaapäiviksi ja näin ollen ryhmä ontuu koko kalenterivuoden yhtä työntekijää. Ryhmiä yhdistetään. ”Pätkä”opet kirjoittavat työsopimuksia puoleksi vuodeksi kerralla menettäen kaikki lomat

ja edut. ”Sijoitetut” eli päivähoitoon sijoitetut työttömät siivoavat ja ovat mieluummin itseksensä, ”en kyl yhtään ymmärrä miks mä oon nyt täällä?”, kuten eräs työtön sijoitettu totesi. Eräs lapsi totesi ”siivoojasetä ei puhu suomea eikä mitään kieltä koska se on hiljaa.” Laitoshuoltajia on vähennetty. Homeitiöt leijuvat lasten ja työntekijöiden nenissä ja kurkuissa. Kosteuskuivari hurraa lepoahuoneessa aamusta iltaan. Kuka idiootti keksi rakentaa näitä paskoja tasakattosieniä!!”, huutaa päiväkodin johtaja yhtenä iltapäivänä käytävällä.

”Ei mitään hätää hoitopaikan suhteen. Annamari voi olla ryhmässä koko kevään ihan normaalisti. Täällä kaikki jatkuu kuin ennenkin. Samat opettajat ja hoitajat jatkavat ryhmässä ja keittiössä jatkaa edelleen Maritta ja Anna-Liisa. Keväällä tutustumme kouluun ja tulevaan opettajaan parilla kerralla. Se on ollut kevään kohokohta esikoululaisilla. Vanhemmille on tulossa myös kouluun tutustuminen ja huhtikuussa vanhempien illassa koulun opettaja on puhumassa koulun asioista ja lapsen siirtymisestä koulutielle.” Isä katsoo minua silmiin. Hymyilen ja rohkenen sanoa, kyllä tämä menee ohi, samassa veneessä ollaan. Sinä olet mahtava isä ja Annamari puhuu susta ja teistä paljon. ”Kiitos. Annamari onkin se valo, jota odottaa kotiin.”, sanoo isä. Nousemme ylös ja kättelemme hyvästiksi.

On tammikuu 2010. Odotan bussia Tikkurilassa. Lumiaurat auraavat jatkuvasti lisää taivaalta pyryttävää lunta. Ohi menee auto joka jarruttaa ja peruuttaa takaisin kohdalleni. ”Hei! Elina!” Apukuskin ikkuna on auki ja kuljettajan paikalla istuu Annamari isä. ”Hyppää kyytiin! Heitän sut kotiin.” Hyppään autoon. Kuulumisten pikakelaus ja olen kotipihalla. Annamari on päässyt opiskelemaan graafista suunnittelua ja isällä on uusi oma yritys. Perheen äiti, Tiina, on edelleen pankissa työssä.

”Kasvatus on omaksunut poliittisen strategian, jonka mukaan yleinen voittaa aina yksityisyyden. Vaikka emme enää sano, että yksilön on alistettava päämääränsä valtion päämäärille, toimimme edelleen tämän mukaan...Samalla tavalla ne (talous, yhteiskunta, kulttuuri ja koulutus) jättävät huomiotta lapsen ja nuoren kasvamiseen liittyvät kysymykset, jotka

eivät ole tiedon kysymyksiä vaan edellyttäisivät kompleksisempaa lähestymistapaa.” (Varto, suullinen tiedonanto, 2009)

Mitä on kompleksisempi lähestymistapa? Mietin teatteripedagogiikan opiskelijana ja äitinä minkälaisen vastuun ja aktiviteettitason taiteentekijöiden tulisi ottaa, että kompleksisempia muotoja alkaisi syntyä, että sekä lasten että aikuisten ymmärrys yksityisen ja yleisen välillä ei ainakaan ole kilpailu siitä, että kumpi voittaa. Kilpailuyhteiskunta taloudellisine päämäärineen on vienyt kyvyn ihmiseltä lähestyä todellisia tiedon ja taidon kysymyksiä. ”Hyvä” suoritus nähdään ja palkitaan. Se palvelee päämäärää joka on...?

Tässä kohden lainaan Juha Suorannan Radikaali kasvatus – kirjasta siivilöityjä Girouxin ajatuksia:

”Radikaalien kasvattajien on Girouxin mukaan ylitettävä vakiintuneet käsityksensä pedagogiikasta ja ryhdyttävä käsitteellistämään todellisuuden moninaisuutta entistä laajempuna pedagogisena kenttänä. Työpaikat, päiväkodit, kirkot, nuorisotilat, sairaalat, elokuvastudiot ja televisio-ohjelmat eivät ole kulttuurisesti tyhjiä tiloja, jotka voidaan määritellä ainoastaan taloudellisin tai sosiaalisin abstraktioin, vaan pedagogisina paikkoina, joissa kulttuurityöntekijät osallistuvat tiedon tuottamiseen, välittämiseen ja jakelun sosiaalisiin käytäntöihin.” (Suoranta, 2005, 101)

3.3. Kansalaistoimintaa hyvän eteen

Keitä olisivat kulttuuri- ja taidetyöntekijät opetustyöntekijöiden lisäksi jotka toisivat aikuisille jo taito- taide- ja liikuntakurssien lisäksi työpaikoille keskustelua sekä aktiivista kansalaistoimintaa niin yksityisen kuin yleisen **hyvän** eteen? Minkälaisia elämisen ”teemoja” mietittäisiin ja missä muodossa niitä tarjottaisiin aikuisille? Uskon, että tekemisen muodolla on suuri merkitys aikuisia lähestyttäessä.

Päiväkotien ja koulujen vanhempien toimikunnat kokoontuvat yhteisiin aktiviteetteihin keräämään rahaa, että lapset saavat leipää ja sirkushuveja mikä sekin on tietty mukavaa mutta miten esim. vastuun ja moraalin kysymyksiä voisi tarjota vanhemmille niin, etteivät he ahdistuisi aiheesta oksennukseen saakka? Tässä mietin itseäni äitinä joka pelkään eniten sormi pystyssä ”minä tiedän vastauksen” – asennetta. Eli matka on pitkä...

”Vastuun lähtökohtia ja vanhemmuuden erityislaatua voidaan ymmärtää vain silloin, kun vanhemmuutta tarkastellaan ontologisena käsitteenä, jolla on ontinen perusta. Tarkoitan lähtökohtien ontisuudella vanhemmille välittömästi lankeavaa vastuuta avuttoman lapsen hyvinvoinnista. Intellektuaalisena auttamisvastuulla ei olisi välitöntä velvoittavuutta. Vastuu olisi joko harkinnanvaraista hyötyjen ja haittojen utilitaristista arviointia (tällöin vastuu olisi satunnaista), tai se perustuisi refleктоivan järjen paljastamiin yleispäteviin moraalinormeihin.” (Värri, 2000, 103)

Veli- Matti Värriin puhuessa, että intellektuaalisella auttamisvastuulla (kenen auttaminen (?))... mielestäni sekä lapsien, vanhempien ja kanssakasvattajien) ei olisi välitöntä velvoittavuutta, huojennun ja samalla aktivoitun miettimään, entä se on taiteentekijälle ja pedagogille haaste. Haaste hyvinvoinnille, ylipäättään ihmisen voinnille ja ymmärtämiselle? Intellektuaalisen auttamisvastuun ollessa jotain sellaista minä sen näemme ja käsitämme voisi saada uusia muotoja ja näin ollen pitää sisällään sekä intellektuaalisen että inhimillisen auttamisvastuun. Intellektuaalisuuden suurin pyrkimys olisi inhimillisyyden tavoittelu tekemisessä ja opettamisessa niin taiteessa kuin tieteessä!

Keskusteluhetki Annamarin isän kanssa ja sen muistaminen vei minua kohti taiteellis-pedagogisen työn sisältöä, nimeä ja rakennettakin. Työn nimeksi tuli

Isä Peloton ja nyt Brechtin näytelmä osui ja upposi. Keskusteluhetki päiväkodissa isän kanssa oli ollut hyvin intiimi ja pysähdyttävä.

Nyt istun oman vanhemmuuteni kanssa ”samassa pöydässä” omien ajatuksieni ja huolieni kanssa ja vastapäätä istuu kanssakasvattaja.

Isien ja isoisien haastattelukysymykset alkoivat syntyä ja aloin miettiä keitä alkaisin kysyä haastatteluun.

4. ”Mä haluaisin, että sä kysyisit multa näitä kysymyksiä. Nii. Just tällai vastapäättä.” Tekemisessä eteenpäin

Mietin haastattelukysymyksiä assosiatiivisella otteella, tai oikeastaan teemoja, mitkä liikkuvat kysymysten sisällä. Etukäteen pohdin tarkemmin miten kysyisin Brechtin Äiti Pelottoman ja hänen lapsensa- näytelmän pohjalta pelkoon liittyvät kysymykset mutta koko kysymyssarjan ollessa kasassa, se aukeni helposti. Ei turhia koruja vaan suoria kysymyksiä. Lapsiin liittyvät kysymykset liittyivät oleellisesti tietysti isyyteen. Palvella-teemaan liittyvät vastaukset toivat kattavan nyky-yhteiskunnallisen kannanoton mistä olin erityisen innoissani, koska palvella-teema oli ollut oma kiinnostuksen kohteeni Tanssi- ja teatteripedagogiikan laitoksen seminaarityössä. Mietin työ ja opintojeni taivalta ja palveluyhteiskuntaa jonka ympäröimänä elin tarpeineni nyt äitinä, avoliitossa ja aikaisemmin avioliitosta ”vapauteen” pakoon juosseena naisena.

”Niinpä elämänpolitiikat, omaksuttiinpa ne tieteen tai tietämättä, auttavat ja rohkaisevat työmarkkinajohtajia harrastamaan tarkoituksellisen ”epävarmuuttamisen” politiikkaa ja vahvistavat sen vaikutuksia. Molemmat politiikat johtavat samaan tulokseen: ihmisten välisten siteiden, yhteisöjen ja liittojen hiipumiseen ja kuihtumiseen, hajoamiseen ja näivettymiseen. Sitoutuminen eliniäksi, ”kunnes kuolema meidät erottaa”, muuttuu sitoutumiseksi ”siihen asti kun tyydytystä riittää”, mikä tarkoittaa määritelmänsä, luonteensa ja käytännön vaikutustensa mukaan väliaikaista ja tilapäistä sitoutumista – ja tuollaisessa sitoutumisessa on aina vaarana, että toinen osapuoli sanoutuu irti suhteesta, kun hän haastaa muualla parempia mahdollisuuksia ja näkee tärkeäksi katkaista suhteen eikä yritä pelastaa sitä hinnalla millä hyvänsä. Toisin sanoen suhteita ja liittoja tahdotaan pitää ja kohdella niin kuin kulutettaviksi eikä tuotettaviksi tarkoitettuja asioita. Niihin sovelletaan samoja kriteereitä kuin muihinkin kulutustavaroihin.” (Bauman, 2002, 196)

Isien vastaukset olivat kantaaottavia ja rohkeita kaikessa avoimuudessaan ja siksi heidän vastaukset saivat ison roolin opinnäytetyön taiteellisessa osiossa, koska

halusin jakaa erityislaatuisten ja tärkeän kokemukseni yleisön kanssa niin tarkasti kuin vain osasin.

”Ihmisten välistä suhdetta kuvaa ”välimatkan kaarevuus”. Se, että Toinen sijoittuu korkeammalle kuin – merkitsee pelkkää erehdystä, jos ottaisin hänet vastaan luonnon ”havaitsemisena” (...) Ihminen toisena tulee meihin ulkopuolelta, erillisinä – tai pyhinä – kasvoina. Hänen ulkoisuutensa – hänen vetoomuksensa minulle on hänen totuutensa. Minun vastaukseni ei tule lisänä kuin sattumalta hänen objektiivisuutensa ”yttimeen”, vaan tuottaa hänen totuutensa.” E.Levinas, De l’evasion, 1935 (Jokinen, 1997, 114)

Tunsin Levinaksen istuvan olkapäälläni joka kerta kun ajattelin haastatteluja. ”...ihminen toisena tulee meihin ulkopuolelta, erillisinä – tai pyhinä - kasvoina ...” Ensimmäistä isää kysyessäni haastatteluun olin lähes lamaantunut. Mietin miten perustelisin ja ilmaisisin mielenkiintoni niin, ettei se hämmäntäisi liikaa tai nostaisi haastateltavien rimaa liian korkealle. Haaveena oli saada mahdollisimman eri-ikäisiä ja toisistaan erilaisia isiä/isoisia, ainakin ammattikuvan perusteella. Jälkeenpäin tuntuu, että eri ikäisyys on ollut ajatuksena paras isien vastauksia miettiessäni. Sain haastateltavikseni 23- , 37 - , 40-vuotiaat isät ja 53- ja 73-vuotiaat isoisät.

Tein haastattelut marraskuusta 2010 maaliskuuhun 2011 ja nämä olivat kysymykset:

1. Mikä on lempileikkisi? Miksi?
2. Pidätkö säännöistä? Miksi?
3. Pidätkö sääntöjen rikkomisesta? Miksi?
4. Lempivaatteesi? Miksi?
5. Lempiruokasi? Valmistatko sen mieluiten itse?
6. Kuka laittaa parasta ruokaa ikinä maailmassa?
7. Montako lasta sinulla on? Mikä ikäisiä he ovat? Tyttöjä ja/vai poikia?
8. Mikä on tyttöjen ja poikien ero?
9. Mikä on naisen ja miehen ero?
10. Mikä on äidin ja isän välinen ero?
11. Mitä on ero?
12. Tärkein ruumiinjäsenesi? Miksi?
13. Mikä on hauskin rituaali kun viet/veit lapsia nukkumaan?
14. Minkä väriset silmät lapse/illasi on?
15. Minkä väriset hiukset lapsellasi on?
16. Millaiset kädet lapsellasi on?
17. Miten lapsesi liikkuvat?

18. Mistä lapsesi haluavat tehdä sinun kanssasi eniten?
19. Mistä lapsesi pitävät sinussa?
20. Mistä lapsesi eivät pidä sinussa?
21. Mitä itket?
22. Missä itket?
23. Miten itket?
24. Mitä pelkää?
25. Mitä et pelkää?
26. Kuka auttaa?
27. Missä kulkee sinun rajasi?
28. Mitä haluaisit opettaa lapsillesi? Miksi?
29. Miltä haluaisit turvata lapsesi eniten?
30. Mitä haluaisit antaa lapsillesi?
31. Mikä on lempiautosi?
32. Mikä työkalu? Miksi?
33. Mitä sinä ajattelet sanasta palvella?
34. Entä palvelija?
35. Entä jumalanpalvelu?
36. Entä asiakaspalvelu?
37. Entä palveluala?
38. Entä vastapalvelu?
39. Entä asepalvelu?
40. Mikä palvelee sinua?
41. Mitä tai ketä sinä palvelet?
42. Mikä on lempiorkesteri/bändisi?
43. Paras ikinä tehty musiikkikappale?

5. ”Miten mä tunnen itseni jotenkin yksinäiseksi.” Haastattelut alkavat

Tapasin ensimmäisen haastateltavan, 40v. isän, melko virallisissa olosuhteissa. Olimme koulussa valkeiden pulpettien äärellä ja haastateltavan aika oli rajallinen. Olin varustautunut kirjoittamaan vastaukset käsin ja huomasin, että käteni ja kynäni nopeus ei yksinkertaisesti riittänyt siihen kaikkeen ajatusmäärään mitä haastateltava alkoi antaa. Koska haastateltava oli ”henkeen ja vereen” armollinen ja oli tyyliltään vastauksissaan ekonominen sain yhteisen hetken taltioitua kuitenkin niin hyvin kuin olosuhteet antoivat periksi. Haastatteluhetkestä tuli intensiivinen ja hiljaisuutta ja ajattelua mahtui paljon rivien väliin kynän sauhutessa. Seuraavissa haastatteluissa minulla oli nauhuri apuvälineenä. Se mahdollisti paljon monessa suhteessa. Tila, ääni, tauot, tunteet ja autenttisuus minkä äänitelaite mahdollisti vei samalla opinnäytetyötä kohden taiteellista rakennetta. Isien ja isoisien äänen kuuleminen toi kysymyksiä ja vastauksia ”paljaammalle” pinnalle. Kuulin äänitteissä samalla oman suhteeni haastateltaviin ja paljastuminen oli vieraannuttava elementti ja useampaan kertaan haastattelut kuunneltuani ymmärsin sen puhuvan ”omaa kieltään”. Mitä henkilökohtaisempi suhde minulla oli haastateltavaan sitä näkyvämpi itse olin. Haastattelut olivat pitkiä, koska ensimmäisestä haastattelusta oppineena toivoin haastateltavalta reilusti aikaa.

Seuraavaksi haastattelin omaa isääni. Kirjoitan hänestä hiukan lähemmin, koska matka isän ja isoisän ääneen henkilökohtaistui hänen kohtaamisessaan. Jännitin hetkeä paljon. Koskaan aikaisemmin en ollut saanut isältäni tämän laatuista, henkilökohtaista aikaa aikaisemmin. Olemme olleet mökkeily- , marja- , kalastus- puunhakkuu- , konsertti- isä- tytärintäktissa ja se on ollut suhteemme lapsesta saakka. Tekeminen on ollut yhteinen kieleemme. Tekemisestä on tullut myös tapaamisellemme syy, joka joskus lähestyy pakkotekemistä. Hiljemmin, lapsen saatuaani, on suhteemme isäni

kanssa tullut vähemmän ”tekeväiseksi”. Pieni lapsi vaatii äidiltä kaiken huomion ja isäni kanssa ollut tekeminen on saanut väistyä. Joskin olen huomannut, että pojassamme virtaa ”taatan” verta sen verran, että saman kaltaiset tekijät ovat löytäneet toisensa. Mikä tavallaan saa katsomaan uudestaan itseä ja omaa tapaani olla ja elää ja, kuin harmikseni, joudun nöyrytymään anarkian sijaan sille ajatukselle, että olen vanhempieni tytär ja paljon heidän kaltaisensa. Joka tapauksessa isäni haastattelu oli jännittävä ja outokin muodossaan. Istuimme hänen kotonaan, nojatuoleissa. Välissä pöytä ja pöydällä haastattelulaite. Isäni tuijotti laitetta ja kysyi miten puhua, kovaa vai tavallisesti ja harmitteli juuri puhjennutta flunssaansa. Ensimmäisten kysymysten jälkeen haastattelu lähti omille poluilleen ja ”teennäinen minä” pikku hiljaa tavallistuin ja välillä unohdimme haastattelukysymykset kokonaan. Haastattelu kesti puolitoista tuntia ja olin kohdannut isäni uudella ja vieraannuttavalla tavalla. Hetkittäin kysymykset veivät meidät kauas henkilökohtaisesta suhteestamme ja puheen virallisuus ja ärsyyntynyt tunnelma, jälkeinpäin kuunneltuna, kertoivat hetkestä enemmän kuin sanat. Isäni haastattelun aikana tunsin itseni yksinäiseksi ja mietin miten tämä toisenlainen, etäännytetty kohtaaminen isäni kanssa vei minut niin kauas suhteestamme ja sitä kautta suoraan ”iholle”? Tämän enempää tällä hetkellä pääni ei tyhjene itse tammikuussa tehdystä haastatteluhetkestä mutta nyt syksyllä kirjoittaessani työtäni mieleeni tuli kolmisen viikkoa sitten tapahtunut puolukkaretki isäni kanssa. Se oli hiljaista kävelyä luonnossa ja kivien ja mättään päällä istumista. Dialogi oli tämän kaltaista: ”Mä meen tonne ylös.” Isä nyökkää ja vastaa: ”Vislaa sitte, jos meet kauemmas tai et nää muo.”

Seuraavat haastattelut olivat ensimmäisten koitosten jälkeen helpommat tehdä. Tilanteet olivat teknisesti huolellisempia ja lähestyin, luulisin, sitä ”oikeampaa” haastattelutapaa ja rytmiä. Kuulostin hauskuudekseni samanlaiselta kuin toimittajat radiossa. En kommentoinut enkä kompannut haastateltavia ääneen kuten olin tehnyt isäni haastattelussa. Kuuntelin ja annoin kysymysten tulla vähemmän painokkaasti. Haastateltavien vieraus vaikutti paljon haastattelun luonteeseen. Haastattelujen aikana pääsin pois

henkilökohtaisuuden vankilasta ja pääsin irti jostakin asenteesta jota en edes löydä enkä osaa ajatuksin saati sitten puheeksi kääntää. Eipäs! Tätä tunnetta olin hakenut alusta saakka miettiessäni isien ja äitien roolia. Toinen ja toinen. Ei ensimmäinen ja toinen. Sain otteen Levinaksen hihasta!

"Hänen ulkoisuutensa - hänen vetoomuksensa minulle on hänen totuutensa." (Levinas, Etiikka ja äärettömyys 1996, 114)

6. ”Entäs kantaminen? Hei saaks mä kantaa suo?” Palvelemisen kerroksia ja pedagogiaa etsimässä

Kirjoitin aikaisemmin miten olin miettinyt palvelemista ja siihen liittyviä ajatuksia ja kysymyksiä jo tanssi- ja teatteripedagogiikan laitoksen perusharjoittelussa keväällä 2010 Ateneumissa Onerva – kaupungin naiset 1910-2010 näyttelyssä ja tutkimalla sitä seminaarityössäni asettamalla itselle tutkimuskysymyksen ”Mitä minä palvelen palvellessani teitä?”. Isien haastattelut veivät palvelemiseen liittyvää ajatuksen kerroksellisuutta pidemmälle ja syvemmälle. Kun mietin taiteellis-pedagogisen työn pedagogista osaa löysin haastateltavien isien ja isoisien vastauksista ytimen mikä vei ajatteluani ja työtäni heidän yksityisyyden kautta yksilöllisiin ja yhteiskunnallisiin ajatuksiin ja kannanottoihin aika-akselille 1939 – 1987 - 2011 (isien syntymävuosiväli – haastatteluhetkeen saakka). Vastaukset niin palvella-teeman kuin koko 43 – kysymyksen kysymyssarjaan olivat heidän ja ymmärsin minulle piilossa olleen työn pedagogian olevan juuri siinä, heidän erilaisissa vastauksissa, yksityisissä puheenvuoroissa, erilaisissa näköaloissa ja kannanotoissa. Miesten vastaukset haastoivat minut aina kompleksisempaan tilanteeseen omien ajatuksieni kanssa ja jouduin kamppailemaan omien arvo- ja asennekäsitysten kanssa reilulla otteella. Mietin vastuuta ja vastuullisuutta ja opinnäytteen taiteellisen osan kolmas osa ”Isän puheenvuoro” Hyde Parkin speaker corner- tyyliin löytyi. Kuuntelija ottaa puheenvuoron vastaan kuunnellessaan tai kuullessaan sen, ja tekee sopimuksen itsensä kanssa onko kuulemansa kanssa eräänlaisessa aineettomassa ”palvelusuhteessa” vai ei.

6.1. ...siis palvelemisesta...

” Vastuullisuus ei todellakaan ole mikään subjektin ominaisuus, joka ikään kuin olisi olemassa sinällään, ennen eettistä suhdetta. Subjekti ei ole itselleen-oleva vaan (sanottakoon se vielä kerran) alun perin toista varten...toinen ei ole vain lähellä minua tilassa tai läheinen kuten vanhemmat; hän tulee olennaisesti lähemmäksi minua tuntiessani itseni

vastuulliseksi, ollessani vastuullinen hänestä. Tämä rakenne ei muistuta lainkaan intentionaalista tietosuhdetta, joka kiinnittää meidät objektiin – olipa kyseessä sitten mikä objekti tahansa, vaikka inhimillinen. Läheisyys ei palaudu intentionaalisuuteen. Se ei nimenomaan palaudu tiedoksi toisesta.” (Levinas, Etiikka ja äärettömyys, 1996,79)

Kiteytin palvelemisen teemaa seminaarityössäni seuraavaan tapaan:

” Palveleminen on minulle sana ja sanan olemassaolo on mahdollisuus yhteiseen tekemiseen ihmisen kanssa. Palveleminen liittyy tekemiseen joka sallii kaikkien aistien herkkää toimimista yhdessä. Herkimät hetket taiteen tekemisessä ja opettamisessa ovat tuoneet palvelemisen olon, olon jonka uskon olevan tietoisesta osaamisen opettamisesta pois ja se on ollut tilanteen kuuntelua ja sen loppumatonta perässä juoksua.”

Tästä sain mahdollisuuden jatkaa isien ja isoisien kanssa niin palveluaiheen kuin muunkin kanssa 43-kysymyksellä.

7.” Mä yritän vastata näihin sillai luonnollisesti. Odota, mä putsaan ensin.” Isien ja isoisien vastaukset

Mitä ajattelet sanasta palvella?

”Palvella? Tehdä jotain toisen hyväksi. Mitä siihen nyt muuta sitten. Eipä muuta tule mieleen.” (23 v.)

”On hieno osata tunnistaa milloin joku oma toiminta palvelee jotain yleistä hyvää. Ja haluan olla perheelleni aina palveluksessa kaikessa hyvässä merkityksessä.” (37 v.)

” Kun olen töissä niin palvelen jotain tarkoitusta. Muuten tulisi haistattaa pitkät. Persoonallinen luonteenpiirteeni on hermostua hyvinkin pian. Mietin tarkkaan miten voin toimia rakentavasti tilanteessa. Fakta on ottaa kasvatuksellisessa mielessä rooli kiperässä tilanteessa. ”Olisit lauhkea kuin lammas, tyyni kuin järvi yöllä.” (40 v.)

”Se on mun arkipäivää. Mä palvelen joka ikinen päivä ihmisiä. Se on mulle jotenkin vahvasti iskostunut asia. Mä en nää siinä mitään negatiivista. Se on enemmänkin sellaista, että siinä on mahdollisuus antaa ihmisille niitten tarvitsemia hyödykkeitä. Ei ole pelkästään hyödykkeistä kysymys vaan myöskin, että ihminen kokee, että on saanu sen palveltuna, sen hyödykkeen.” (53 v.)”

”Palvella on miellyttävä. Miellyttävä. Mielelläni palvelen ja otan mielellään palveluksia vastaan.” (73 v.)

Entä palvelija?

”Palvelijasta tulee mieleen vanha aika.Tuli orjat ihan heti mieleen. Tulee myös alistettu mieleen.” (23 v.)

” Palvelijasta tulee mieleen olla jonkun itselle tärkeään asian palveluksessa. Eräällä tavalla uskonsoturit on omalla tavallaan palvelijoita ehkä...olla jonkun sellaisen asian palveluksessa mihin itse uskoo.” (37 v.)

”Palvelija on palvella-verbin äärimuoto. Puhutaan henkilöstä. Voin palvella mutta palvelijaksi en rupea. Esim. laukunkantaja, respa. Palvelija on absoluuttinen muoto – robotti tai kone – ihan sama mitä pyydetään – alistua vain tahtoon. En anna opiskelijalle mahdollisuutta kaikkeen. Suojelutehtävä, vastuu.” (40 v.)

” Se on. En tiedä...siitä tulee jotenkin negatiivinen fiilis...sanasta palvelija. Siitä tulee sellainen alisteinen olo, et jonkun tarvitsis olla jonkun palvelija. Ihminen ei ole palvelija omasta tahdostaan vaan. Se on laitettu siihen palvelijan asemaan ja se ei kuulosta hyvältä se asia.”(53 v.)

” Ammatti. En mä ammattina enää hyväksy sitä termiä. Se on niinku eriarvoinen. En käyttäis sitä nimikettä. (73 v.)

Entä jumalanpalvelu?

” Huh, huh.” (23 v.)

” Millaista jumalaa tässä itse kukin palvelee? Olen kateellinen ihmisille jotka pystyy evakelisluterilaisen kirkon jumalaa palvelemaan ja vielä tekemään sen sillä tavalla, että se johtaa yleishyödylliseen toimintaa joka tuottaa muillekin onnea ja iloa, koska mä en kykene niistä motiiveista. Musta ei ole sen jumalan palveluun. Varmasti mullakin on omat jumalat mitä palvelen mutta en osaa nyt äkkiseltäni nimetä mitä ne on.” (37 v.)

” Hyi kauheeta. Mitä vanhemmaksi tulen, sen pahemmalta kuulostaa. Kuulostaa suurelta valheelta” (40 v.)

” Se on ...se kuuluu kirkkoon, se kuuluu meidän uskontokasvatukseen. sillä ei ole mulle mitään henkilökohtaista kontaktia. Mulla ei ole sellaista, että mä tarvitsisin tällä hetkellä jumalanpalvelua. Enkä mä tarvitse jumalanpalveluksia myöskään.” (53 v.)

” Jumalanpalvelu on hyvä uskonnollinen riitti.” (73 v.)

Entä palveluala?

” Siitä tulee mieleen asiakaspalvelu. Hmm.” (23 v.)

” Kyyniset talousajattelijat ovat ajatelleet että eihän meillä voi olla täällä vaan sellaista yhteiskuntaa missä me vaan pestään toistemme paitoja. Palveluala, olen antanut itselleni kertoa, että se on yhä, että nykysuomessa suhteessa teollisuusalaan se on aika iso se kakku mistä tän maan verokertymät tulee. Palveluala on iso ja palvelusektori on iso.” (37 v.)

” Ollaan vaan toista ihmistä varten – mielikuva, että...jaa...” (40 v.)

”Palveluala on kaikki se, tällä hetkellä, missä ollaan ihmisten kanssa tekemissä. Se on palvelualaa. Se on sellainen asia, että siihen ei voi olla törmäämättä.” (53 v.)

”Yhtä merkitsevä kuin jokin muukin ammattiryhmä - ala.” (73 v.)

Entä vastapalvelu?

”Siitä tulee mieleen vastapalvelus...eli vuoroin vieraissa, heh. Tehdään vastapalvelus vaikka kaverille jolta on joskus saanut vastapalveluksen.” (23 v.)

”Viime aikoina, olen pyrkinyt pääsemään ite pois. Mulla on aika vahvana ollu sellainen vastapalvelutematikka itessäni. Tänä aamuna sain itseni siitä kiinni. Leikittyäni ja möyhättyäni siinä lasten kanssa, ja siis käytin omaa tärkeää ”pikku muurahaisen” aikaani siihen, että leikin lasten kanssa, mulla oli se (vastapalvelu) sisäankoodattuna selvästi, että sitten mä ärryin kun oma tyttö alkoi vänisemään ja kitisemään siitä kun mä poistuin siitä tilanteesta, että isi menee nyt suihkuun. Ja se ärtymys oli varmasti se, että mä odotin vastapalveluna, että hän on iloinen ja tyytyväinen ja lähtee tästä puurolle. Vastapalvelu on jotkain sellaista, ja yhä enemmän yritän muistuttaa siitä itseäni, että mä en oleta sellaisia ja että mä en motivoi omia tekojani sillä, että mä odotan vastapalveluja.” (37 v.)

”Vastapalvelu – jää jollekin velkaa. Pyyteentöntä toimintaa.” (40 v.)

”Se on jännä , toi vastapalvelu. Mä oon ihmisenä sellainen, että mä olen valmis auttamaan ihmisiä.Mä olen valmis hyppäämään, auttamaan, jos mulle joku soittaa kahdelta yöllä ja sanoo niin et lähdetkö heittämään

mut täältä kapakasta kotiin ja mä pystyn sen tekemään, niin mä teen sen. Se on jännä miten ihmiset jää mieltii et ne jää palveluksia velkaa ja mä en mieti sitä. Mä en koskaan mieti sitä. Mun mielestä vastapalvelu on hyvin tylsä asia. Miks mun tarvitsis odottaa vastapalveluja keneltäkään ihmiseltä? Se on jotenkin semmoinen...mä en tajua koko asiaa nimeltä vastapalvelu. Ihmiset auttaa toisiaan hyvästä tahdosta, ja pyyteettömästi, ilman että ne odottaa vastapalveluksia.” (53 v.)

” Vastapalvelu. Se on ihan positiivinen asia.” (73 v.)

Entä asepalvelu?

”Tuli nyt mieleen, että se kuulostaa nyt siltä, että se olis niinku vapaaehtoinen. Tai kun mä rupesin nyt mieltii sitä asiaa mutta kun se on palvelu niin se on niinku pakkopullaa. Toisaalta se vois olla vapaaehtoista, koska mä en tiedä porukka vois mennä silti sinne vaikka se oliski vapaaehtoista ja sit sitä ei ajattelis ehkä sellaisena pakkopullana. En tiedä...mä ainakin ite olisin mennyt vaikka se ois ollu vapaaehtoista. Toisaalta kun mä nyt olin vuoden siellä niin en kyllä enää haluais mennä ajassa taaksepäin, jos olis vois siis valita silloin sen puol vuotta vuoden sijaan. *Hiljaisuus*. Ihan hauskaa siel oli olla.” (23 v.)

” Aseet eivät tapa ihmistä vaan toinen ihm...joo...joo...se ei ollut mun valinta. Ymmärrän tiettyssä mielessä että tässä maassa se on ollut välttämättömyys. Meillähän on asevelvollisuus. Se on velvollisuus mennä suorittamaan asepalvelua. Nuorena poikana pidin helpompana vaihtoehtona suorittaa se siviilipalveluksena. Vanhemmiten ehkä jopa psyyke olis kestänyt kieltäytyä totaalisesti, koska periaatteessa vastustan täysin tällaista hahmotelmaa. Ymmärrän että se vaatis aika isoja muutoksia että kaikki maailman armeijat kaikkialla lakkautettaisiin.

Mun mielestä ei voi olla pasifisti mitenkään muuten kuin, tai kieltäytyä aseista mitenkään muuten kuin ajatella johdonmukaisesti niin että loppukädessä pyrkimys pitäis olla kohti ikuista maapallon laajuista rauhaa. Terveisiä vaan kaikille, lähes kaikki ystäväni , suuresti kunnioittamani miespuoliset ihmiset on käyneet asepalveluksen ja mulla ei ole siitä mitään pahaa sanottavaa.” (37 v.)

” Se on kun meillä on sääntöjä. Vaikka on ystävässä olemassa yhteisvastuullista toimintaa. Itsepalvelus – puolustusvoimat. On aseet ja ollaan valmiit puolustamaan. Pienimmillään on kysymys siitä. ”Kettu ei syö siiliä, koska siilillä on piikit.” Siili ei tee kenellekään pahaa.”

” Sitä me käytiin aika paljon tossa kun mun pojat...ku ne kävi, osa, siis yks on käynyt armeijan, yks aloitti armeijan ja lopetti sen kesken 3 kk jälkeen kun totes et tää ei o mun juttu. Ja kolmas on vapautettu iho-ongelmien takia. Sen ei tarvi mennä koskaan. Mun poika tuli sitten kysymään, että olenko mä pettynyt siitä että hän jätti tän kesken? Mä sanoin että ei, ei, ei missään nimessä. Mä olisin enemmänkin pettynyt jos sä olisit jäänyt sinne pelkästään sen takia että sun kuuluu jäädä sinne tai jääny sinne sen takia että mä olisin ehkä odottanut sun jäävän sinne. Mun mielestä asepalvelu on sellainen asia, välittämättä siitä, että, että kyllä mä arvostan niitä ihmisiä ja niitä jotka on omalla tavalla sotimalla saanu meille tän meidän itsenäisyyden mutta se ei tarkoita sitä. Kyl mä kunnioitan niiden ihmisten panosta ja niiden ihmisten uhrauksia mutta se että se asepalvelu ei vaan oo sellainen juttu että mä kokisin sen tänä päivänä tärkeäksi asiaksi. ” (53 v.)

”Paikallaan. Miesten koulu.” (73v.)

Mikä palvelee sinua?

” *Naurahdus.* Öö...joku asia mikä saa mut tyytyväiseksi. En mä nyt keksi mitään muutakaan. ”(23v.)

” Palvelen tätä yhteiskuntaa, asetun palvelukseen voitelemalla tämän talousjärjestelmän rattaita omalla veronmaksukyvylläni se koituu myös mun omaksi hyväkseni että mä myös palvelen itseäni siitä. Palvelen tätä elämän suurta kiertokulkua olemalla tämmöinen yksi hiekanjyvänen täällä kaikkeudessa ja yritän sit palvella myös lähimmäisiäni hyvällä tavalla. Ei niin että, ei siinä palvelusuhteessa, miten me, jos me ajatellaan palvelijoita ja näitä perinteisiä kuvia, sillä tavalla tahdottomana oliona määräysvallan alaisena. Toki siihen sisältyy aina se että palvelen myös jotenkin itseäni.” (37 v.)

” Minä palvelen minua.” (40 v.)

” Toi on vaikea. Toi on aika paha sanoa, että mikä muo palvelee... ehkä...mä en edes tiedä mikä muo palvelee..mun on vaikea nähdä sitä, että...koska silloin omalla tavalla, jos mä näkisin sen että mikä muo palvelee niin silloin mä odottaisinkin sitä, et joku palvelis muo. Mun on hirveän vaikea nähdä, että muo palvelis yhtään mikään.” (53 v.)

”Järjestelmä. Jos on joku hyvä järjestelmä joka toimii. Niinku esim. tämä Valtion Rautatiet, heh, heh. Se on niin naurettava.” (73 v.)

Mitä sinä pelkää?

” Pelkään, että perheelle tai lähisuvussa tapahtuu jotain ikävää. Ettei tulis mitään sairauksia. Ettei itse pysyis terveenä.” (23 v.)

” Nykyaikana teollisuuden haarat pyörii sillä, että mitä vanhemmat pelkää lastensa puolesta.. Sillä asialla rahastetaan hirveästi. Mut jos mä mietin mitä mä voisin pelätä niin tota...mä en tiedä onko se pelkoa, mutta mä huomaan olevani huolissani, ehkä sitä voi sit sanoa peloksi myös että välillä tuntuu kun, mekin ollaan nyt ekaa kertaa narahdettu tällaiseen klassikkonalkkiin, että vaimo on kotona lasten kanssa, ihan tosin omasta valinnastaan, ja mä olen täyspäiväisesti töissä ja sit välillä, jos on tämmöistä oireilua, että mä olen huolissani vaimon jaksamisesta ja niinku siitä että joskus kun tulee sellaisia tunteita ettei kykene jotenkin auttamaan niin...luulee auttavansa, mutta että se ei jotensakin vastaa sitä tarvetta mikä toisella ihmisellä on siinä kun se on raskautuneena kaikista maailman asioista...niin pelkää sitä että jos toinen ihminen ei jaksaa ja miten...ettei vaurioita itseään. Pelkään niiden puolesta joiden kanssa ei ole silloin paikalla. Ja sitten ehkä tuosta johdannaisena pelkää, että kokemukset päivittäisestä elämästä ajautuu niin erilleen ettei sitten enää tunnista niitä toisen ongelmapaikkoja. Sitä olen yrittänyt, huomaan että olen alitajuntaisesti yrittänyt tän asian tiedostaa ja tehdä sellaisia ratkaisuja. Yks ystävä sanoi, kun niille oli tullut avioero et nyt menee paljon paremmin, että kun heillä oli tossa pitkään semmoinen että hänen miehensä ajatteli, että hän saa täällä vain löllöä lapsen kanssa ja hän ajatteli että hän saa olla siellä töissä ja istua aikuisten ihmisten kanssa ja juoda kahvia ja jutella mukavia. Mut mä oon tän aspektin tiedostanut aika vahvasti. Mä olin tos puoltoista vuotta silleen, mä olin se meistä se joka oli enemmän kotona, ennen toisen lapsen syntymää. Tää alkaa rönnyillä tää...nii kysymys oli pelosta...nii...mutta kyllähän sitä nykyään osaa pelätä vaikka mitä,niin että onnistuisi jotenkin toimimaan niin että sun lapset ei enää tykkäis susta...tai niinku mitä kummallisuuksia. Mä yritän olla pelkäämättä. Mä olin aistivinani sellaista kontrollifriikkiyttä itsessäni, että aloin rajoittaa lapsen leikkejä esim. ulkona kun ajattelin, pelkäsin, että se jotenkin

satuttaa itsensä. Olen löytänyt nyt ehkä jonkinmoisen balanssin siihen. ”
(37 v.)

” Lentämistä joka kerta. Lentopelko.” (40 v.)

” Mä pelkään siltoja aivan järjetön siltakammo. Sitä ei kaikki ihmiset edes tajua. Se on niin vahva että mun on vaikea välillä ylittää kävellessä edes mitään siltoja. Autolla ajalmalla mä oon joutunut todella monissa tilanteissa olemaan ihan...pulssi hakkaa ihan järjettömästi. Siltakammo on aivan järkyttävä. Mä en tunne kovin montaa ihmistä jolla on niin kova siltakammo. Me ollaan ihanasti vaihdettu mielipiteitä hirveistä silloista.” (53 v.)

” Että mun lähiomaiselle sattuis jotain kauhean ikävää.” (73 v.)

Mitä et pelkää?

” Jaa...*naurahdus*...niitä on tietysti aika paljon mutta...no... pimeää en pelkää.” (23v.)

” Tulevaisuutta en pelkää. Vaikka menis työpaikka alta, ei mitään väliä. Raha ei ole autuaaksi tekevä asia.” (40 v.)

” Kuolemaa mä en pelkää. Enkä pelkää tulevaisuutta. Ne on asioita...jotka on selkeästi että...mä en osaa ollenkaan...ehkä sitten jos se tulee hyvin lähelle, joku kuolema, ni sit vois olla et se pelko tuliskin. Nyt ainakaan ei ole mitään sen suuntaista pelkoa.” (53 v.)

”Olishan se aika lottovoitto jos osuis raketti päähän...” (73 v.)

Mikä on äidin ja isän välinen ero?

(23v.) yksi lapsi ja toinen tulossa

No, jos lapsen kannalta ajattelee ni meil ei ainakaan o ollu mitään eroa... ku mäkin oon ollu ”kotiäitinä”. Tehnyt ruuat ja siivonnut ja äiti on ollu töissä. Se on varmaan hirveen perhekohtaista. Meillä ei nyt varmaan mitään ihan hirveän suurta eroa on. Nyt on äiti taas kotona ja Vilja on enemmän äitin kanssa ja sit silleen haluukin olla enemmän ja sit taas kun mä olin kotona kotona niin Vilja halus olla enemmän mun kanssa.

(37 v.) Kaksi lasta

Jos mä ajattelen esim. tätä omaa perhettämme nyt tässä ni semmonen minkä helposti nyt tunnistan mittä pidin osittain vähän myyttinä enne lasten tuloa, että kieli on nimenomaan juuri äidin kieli ja näin... ni mä huomaan kyl sen että mä joudun muistuttamaan itseäni sellaisista asioista, mitkä vaimolta tulee luonnostaan esim. vaipanvaihtotilanteissa että miten koko ajan, ja alusta asti, hän pölöttää sille tenavalle siitä, että ”juu, äiti ottaa nyt tästä ja äiti laittaa tän näin. Ainakin must tuntuu, että se ei tuu mitenkään...et se vaikuttaa täysin myötäsyttyiseltä toiminnalta. Mä joudun lähes muistuttaa itseäni, et ku mä pääsen siinä vaippaa vaihtaessani siihen ”moodiin” et alan höpöttää ni sit kans höpötän mut saatan olla muissa ajatuksissani ja vaan tehdä ja toimittaa pitkät pätkät ja ollaan siinä molemmat ihan hiljaa ”potilaani”, heh, kanssa joka siinä alustalla makailee. Ja omia vanhempiani ajatellen niin se ehkä pätee myös sinne, että äidiltä oon saanu ehkä sen kielen ja isältä oon saanu joukon asenteita miten sitä kieltä käyttää ja missä enemmänkin.

40 v. (kaksi lasta)

Äiti huolehtii lasten terveydestä ja isä turvallisuudesta. Äiti pysyy enemmän keskiössä ja isä on kuin muuri. Seuraan tilannetta. Isä on suojakehä. ”Rajaan tilannetta”, ”Isä on erotuomari”, Rajojen varmistaja.

53 v. (4 lasta , 1 lastenlapsi)

Jos ajatellaan sitä aikaa kun lapset oli pieniä niin kyllä meidän ero oli ihan selkeästi se, että meillä oli vaimo kotona ja mä olin töissä mutta se on käytännön sanelema asia. Mun puolelta se olisi voinut olla toisinkin päin, mutta tässä tullaankin siihen yhteiskunnalliseen eroon , että mulla oli paljon parempi palkka. Mun oli järkevämpi olla töissä vaik ehkä, voisin jopa väittää, että mä olisin ehkä viihtynyt siellä kotona paremmin, kuin mun vaimoni. Käytäntö saneli siinä tilanteessa sen , että mä olin töissä ja hän oli kotona.”

73 v. 4 lasta ja 3 lastenlasta

” Tulee mieleen mun vanhemmista se että, äidillä on ymmärtämys, siis tomonen laajempi näkemys elämään kuin isällä, avarakatseisempi. Isä on perheessä rajoittuneempi, jos ajatellaan humanistisesti. ”

Miltä haluaisit turvata lapsesi eniten?

” Pahoilta vaikutteilta.” (23 v.)

” Oikea vastaus...*ainoa oikea* vastaus ehkä tähän on ”kaikelta maailman pahuudelta”. Mut jos mä yritän vähän sitä yksilöidä niin...turtumukselta. Turtumukselta jotenkin siltä, että mennään tän elämän läpi laput silmillä. Siltä, et ne lukkiutuu lähtemättömästi joihinkin tiettyihin arvoihin ja asenteisiin. Itselläkin on sellaisia periaatteita et sitä ei olekaan ihan nihilistinen tyyliin ”ketään ei saa lyödä”. Haluaisin turvata lapseni myös kyynisyydeltä johon itse hyvin monesti sorrun. Suojata niin, etteivät joutuisi liikaa ottamaan iskuja vastaan tältä maailmalta. Ja kulutuskulttuurilta, tai ettei ainakaan ihan ylettömästi tarvitsis mennä siihen että rakennetaan jotenkin omaa identiteettiä sillä että minkälaista materiaalista omistaa. Myös

ulkonäköpaineilta, jotka vaikuttaa olevan vielä megalomaanisempia kuin omaan lapsuuteen verrattuna. ” (37 v.)

”Väkivallalta.” (40 v.)

” Niitäkin on niin paljon miltä haluaisi turvata...mutta kaikenlaiselta hyväksi käytöltä. Mä en voi itse sitä hyväksyä ja toivon ettei lapset joutuisi sellaisen kohteeksi.” (53 v.)

” No toltä saastalta mitä tulee tuolta televisiosta. Kaikista (ohjelmista) näistä ihmisten epänormaaleista käyttäytymisistä. Syvällinen ja harmooninen suhtautuminen miehen ja naisen välillä...kunnioitus ja arvostus puuttuu kokonaan.” (72 v.)

8.” *Tuletko sä pois sieltä?* ” Opinnäytteen taiteellinen osio

Haastattelujen keskivaiheilla aloin hahmotella taiteellisen osion käsikirjoitusta ja rakennetta. Esityksellisessä osiossa tulisi olemaan kaksi näyttelijää, mies ja nainen ja olin miettinyt sitä haastetta minkä kaksi ihmistä, tutut, toisellensa antavat ollessaan samassa paikassa samaan aikaan ja että pakomahdollisuutta ei olisi sen hetken kun yritys dialogiin kestäisi. Olin pyöritellyt ajatusta dialogista ja tullut siihen tulokseen, että dialogi on ihmiskunnan suurin akti ja matka siihen on yhtä pitkä kuin ihmisen katsominen toista silmiin. Leikittelin ajatuksella, että nämä kaksi, mies ja nainen, olisivat samalla tutut ja vieraat toisillensa. Oliko miehen ja naisen suhde parisuhde, ystävyys, isä-tytär, äiti - poika ja voisiko suhde olla kuin lapsen leikki siinä armottomassa totisuudessa ja todessa kuin lapsen leikki on? Aloin kirjoittaa ja nautin siitä todella. Mietin isien ja isoisien haastatteluja ja heidän vastauksiaan ja upotin heidän lauseita ja ajatuksia käsikirjoitukseen.

Haastatteluissa oli ”pitkä” ja mietтелиäs tunnelma ja tunsimme sen olevan tärkeän muodon alkaessamme miettiä näyttelijöiden kanssa yhdessä lavailmaisua. Kuuntelimme kaikki haastattelut aluksi yhdessä. Samalla pidin kiinni Brechtin näytelmästä Äiti Peloton ja hänen lapsensa. Näytelmä ei enää ahdistanut. Päinvastoin olin ikään kuin koudessa sen muotoon ja sisältöön ja varsinkin mahdollisuuteen muuttaa näytelmän kulkua ja muotoa mielen määrin. Olin vieraannuttanut itseni pitkällä aikavälillä näytelmästä. Olin nyt peloton aiheen äärellä ja ymmärsin minkälaisen matkan olin itse äitinä ja parisuhteessa elävänä naisena tehnyt siitä hetkestä jolloin Brecht ja hänen luomansa kauhunäytelmä oli piinannut minua. Vaikka Äiti

Peloton ja hänen lapsensa ei varsinaisesti kuulu Brechtin teknisiin vieraannuttamisnäytelmiin pidin omana oikeutena harhailla maastossa ja miettiä vieraannuttamisen käsitettä eräänlaisena omana leikkinä ja yhdistellä sitä äidin rooliin samalla tutustuen isän rooliin tarkemmin ja herkemmin. Mielenkiintoista asiassa on se, että oma lapsemme on leikkinyt roolileikkejä ahkerasti viimeisen vuoden ajan ja hän vaihtaa mutkattomasti rooleja isästä äidiksi, merirosvosta agentiksi, Robin Hoodista Darth Vaderiksi ja olen vakuuttunut, että hän tutoroi minut aiheen muodon tarkasteluun vaivattomuudellaan. Totuus on, etten ollut ajatellut näytelmää kolmen vuoden ajan juurikaan vaan leikkinyt muita leikkejä. Mutta siellä se oli kirjahyllyssä ja sana Äiti Peloton pisti usein silmään muuta luettavaa etsiessäni.

9. ”Mennään ihmisten ilmoille”.

”Miten?”

”No tästä läpi.”

Olin miettinyt taiteellisesta osasta tulevan helposti paikasta toiseen siirrettävän ja ajatellut sen lähtevän valmistuttuaan kiertueelle ja paikkoina olisivat päiväkodit, koulut, vankilat, kirjastot – paikkoja missä olisi isiä ja äitejä. Syksyllä 2010, kun minulla oli kouluun laadittu taiteellis-pedagogisen opinnäytteen suunnitelma kädessäni, menin helsinkiläiseen Valtimonteatteriin ja kysyin josko he ottaisivat Isä Pelottoman ohjelmistoon syksyllä 2011 ja kerroin samalla kiertue-esitys ajatuksesta. Teatteri otti asian käsittelyyn ja joulukuussa sain myöntävän päätöksen esitykselle. Teatteri maksaisi yhden kuukauden palkan näyttelijöille ja korvauksen valo- ja äänisuunnittelijalle. Tämä on pienten teattereiden yleinen tilanne Helsingissä. Kolme kuukauden työstä pystytään maksamaan yhden kuukauden palkka ja olimme iloisia edes siitä. Samalla teatterin hallitus kannusti hakemaan apurahaa työtä varten ja sen me työryhmän kanssa, vielä vaillinaisen kylläkin, teimme. Istuimme vääntämässä hakemusta Tikkurilan kirjastossa toisen näyttelijän kanssa ja sitten SKR:n Uudenmaan läänin apurahahana aukesi. Saimme 3.500 lisärahoitusta hankkeelle. Se mahdollisti ajatuksen kiertueesta ja että voisimme tarjota esitystä nyt ilmaiseksi niille tahoille jotka olisivat kiinnostuneet ottamaan esityksen vastaan – päiväkotiin vanhempien iltojen yhteyteen, vankilaan, kirkkoon, kirjastoon. Matalan kynnyksen teatteria olisi tarjolla.

10. *"Muo kyllä vähän pelottaa."*

Harjoitukset näyttelijöiden kanssa alkoivat maaliskuussa. Olimme kukin tahoillamme raskautuneita kuluvan vuoden aikana tapahtuneista suruista, menetyksistä ja paineista. Tapaamisemme olivat aluksi kaikkea muuta kuin lavatyöskentelyä, onneksi. Istuimme ja juttelimme. Kuuntelimme haastatteluja ja olimme hiljaa. Joimme kahvia ja juttelimme. Leivoimme piirakkaa ja juttelimme. Juttelimme. Päätimme tehdä työtä juuri niillä rahkeilla kuin meillä oli ja yritys ja kokeilu lavalla oli jotensakin aivan liian raskasta. En koskaan ollut tehnyt mitään tällä tavalla ja tuntui, että kaikki muu yrittäminen olisi kaatanut ainakin minut. Hyvin intiimi ja läheinen suhde meidän kolmen kesken oli haastavaa ja samalla se kasvatti lujuttua ja rohkeutta työskentelyssämme. Jatkoimme harjoituksia ja yhtenä päivänä teimme jo töitä lavalla.

Tieto saadusta apurahasta tuli tässä kohden ja se nosti kannustuksella ja noteerauksella hymyä kasvoillemme. Valomies , ääninainen ja teatterin toimiston Minna tulivat ryhmään uusin raikkain askelin ja ideoin. Niin paljon lämpöä, luovuutta ja tekemistä, nyt koko työryhmä yhdessä.

Käsikirjoitus oli valmis.

Valtimonteatterin hallitus tuki työtämme alusta loppuun saakka.

11. ” Eiku tää on hyvä. Kato hengitetään niinku sä ehdotit siinä alussa. Hengitys pitää meidät elossa enemmän kuin puhe.”Kuuntelemisen pedagogia

Kesäloman jälkeen valomiehen ja ääninaisen kanssa olleet tapaamiset veivät taiteellista työtä paljon eteenpäin. Kuuntelimme haastatteluja ja aloimme miettiä ääniä ja kuvia. Valomies ehdotti josko saisi miettiä lavastusta lisää. Alusta saakka jo käsikirjoituksessa oli ollut tiilimuuri ja se meillä oli. Tila oli musta ja pimeä. Kaipasimme mustan tilan sijaan valoa ja ilmaa. Seuraavissa harjoituksissa revimme näyttelijöiden kanssa mustat pahvit ikkunoiden päältä pois ja valo tuli. Seuraavaksi kankesimme porrastetun katsomon pois. Se oli ollut myös teatterin toive pitkään, koska yhteen suuntaan esittäminen oli alkanut turhaannuttaa tekijöitä. Mietimme esityksen muotoa ja katsomoa. Mihin katsomo tulisi? Miten pidättäytyisimme yksinkertaisessa ja helposti muihin tiloihin siirrettävässä muodossa.

Konkreettinen yhdessä tekeminen oli terapiaa koko ryhmälle. Ideoita syntyi lisää. Liikkuminen ja rakentaminen antoivat raamit aiheelle ja rajaaminen auttoi taiteellisen kokonaisuuden löytymistä. Keskustelut johtivat toimintaan ja ryhmä sai lisää energiaa tekemiseen. Myös opinnäytetyöni ohjaavan opettajan kysymykset ja tarjoukset läpimenon nähtyänsä veivät työtä staattisesta tilasta kohden ilmavampaa tulkintaa.

Kuunteleminen. Olimme tulleet isien haastattelut kuunneltuamme ryhmän kanssa samaan työhön. Vastaukset olivat meille ja me ottaisimme vastuun niistä taiteellisessa osassa. ” Ei tässä kyllä oikein pääse dialogiin, kun nää ei kuule muo”, sanoo mies kuulokkeet päässä tiilimuurin takaa taiteellisen osan *Eräänlaisessa runoelmassa* miesten haastatteluja kuunnellessaan.

12.”Kysynkö mä nää kysymykset tässä samassa järjestyksessä?” Isä Peloton kolmessa osassa

12.1. Isä Galleria

Isien ja isoisien haastattelut olivat alusta saakka olleet koko työryhmän mielestä sellaiset jotka tulisi säilyttää alkuperäisessä muodossaan ja ne tulisi jollain tavalla olla mahdolliset tarjota yleisölle kuunneltavaksi. Siitä syntyi ajatus Isä-Galleriasta. Teatteritilaan rakennettaisiin ”kuulo-galleria” joka olisi auki päivällä aina esityspäivinä. Alkuperäisideassa oli 4 kuulokeparia joista kuuluisi kahden isän ja kahden isoisän haastattelut ja neljä tuolia ja asioita mitkä liittyisivät kunkin isän haastatteluun. Lopputulos oli edelleen 4 kuulokeparia aseteltuina neljän erilaisen valkoisen tuolin päälle. Viikkoa ennen ensi-iltaa valosuunnittelija-lavastajan erinomaisesta (ja käytännöllisestä!) ehdotuksesta Isä-Galleria tulisi olemaan samanlainen esitys/katsomotilana. Viidennen isän kirjoitettu haastattelu oli lämpiössä, vastaukset heijastettuna seinälle katsojien tullessa teatteriin.

Olimme miettineet katsomomuotoa ja tulleet jo välipäätökseen siitä, että katsojat tulisivat istumaan ympyrässä ja näkisivät niin näyttelijät keskitilassa kuin toinen toisensa. Nyt isien ja isoisien valkoiset tuolit ja kuulokkeet haastatteluineen aseteltiin ympyrämuodostelmaan sopivan välimatkan päähän toisistansa. Istuttiin siis eräänlaisessa vertaistukipiirissä. Harjoitusten aikana ympyrämuoto hävetti aluksi ja sai työryhmän hymähtelemään toisiamme katsoessamme? Katsomomuoto toimi hyvin kokonaisuudessa ja valkoiset isien ja isoisien tuolit ja kuulokkeet olivat roolissa niin galleriassa kuin näytelmässä. Muoto tuntui olevan paljaampi ja vilpittömämpi tuollaisena. Näyttelijöiden esityssuunta oli ”kompassirakenteinen”. Olimme keväällä puhuneet ilmansuunnista ja hetkittäisistä eksymisistä omassa elämässämme. Mikä on kompassin napa mihin palata välillä? Puhuimme omasta kehosta kompassina. Mietimme tajita, koska ryhmän miesnäyttelijä oli pitkään harrastanut lajia ja hän kertoi lajin perusajatuksista – hengittämisestä, oman kehon keskiöstä ja siitä lähtevästä liikkeestä. Liikkeen

hitaus kiinnosti kaikkia ja sovelsimme sitä näyttelijäntyön rytmiin. Puhuimme kodista, lapsista, harrastuksista, työstä ja opiskelusta ja siitä miten palata jokaisen näistä ”keskiöön” tai ”napaan” ja miten vaikeaa näiden kaikkien yhteen sovittaminen on. Tiilimuuri oli näyttämön napa. Lisäksi galleriassa oli nähtävissä neljällä diaheittimellä seinille heijastetut isiltä kysytyt kysymykset. Kattoon oli ripustettu 20 ”kotikattovalaisinta”, kaikissa varjoina kirjasta revittyjä sivuja liimattuna toisiinsa. Keskellä, näyttelijöiden näyttämötilassa, oli tiilimuuri ja puinen avolaatikko missä oli kirjoja, lehtisaha, lasten peltirumpu ja otsalamppu.

12.2. *Eräänlainen runoelma*

Dialogi, ”Eräänlainen runoelma”, miehelle ja naiselle oli kokonaisuuden toinen osa. Käsikirjoitus on itse asiassa yritys tai matka dialogiin. Sen otimme näyttelijöiden kanssa harjoitusten alussa perusajatukseksi myös näyttelijäntyössä, että oleminen lavalla on *yritys suurimpaan mahdolliseen aktiin kahden ihmisen välillä eli dialogiin*. Yritys herätti sympatiaa ja huumoria näyttelijöissä jotka pyrkivät epätoivoisesti pois ”dialogin osaamisesta”. Tässä kohden upotan käsikirjoituksen opinnäytteen sisälle luettavaksi.

A-OSA

Mies

Nainen katsoo tiilimuuria. Yksi tiili alkaa liikkua ja tipahtaa lattialle. Perästä tippuu lenkkiräikkä. Toinen tiili putoaa ja mies yrittää työntää poran reijästä. Sitten kokeilee kirvestä. Nainen kurkistaa reiästä sisälle.

Nainen: Moi.

Hiljaisuus.(tauko)

Mies: Moi.

Nainen: Mitä sä teet?

Mies: Yritän saada tänne vähän valoa.

Nainen: Miks?

Mies: Että mä nään jotain.

Nainen: Mitä sä teet?

Hiljaisuus.(tauko)

Mies: Luen. Tai äsken kuuntelin.

Nainen: Mitä?

Mies: Sitä että kuulenko mä sun hengityksen tän muurin läpi.

Nainen: Kuulitko?

Mies: En...en o ihan varma.

Nainen: Hengitä, niin mä kuuntelen.

Kuunnellaan hengitystä.(pitkä tauko)

Nainen: Tuletko sä pois sieltä?

Mies: En mä pääse.

Nainen: Miks?

Mies: Mä olen vanki.

Nainen: Aha...

Mies: Onko sulla lamppua? Tai pattereita?

Nainen: Ei. Miks?

Mies: Mul loppu tästä patterit. (näyttää otsalamppua) Tääl on niin pirun pimeetä. Nyt kyl näkyy vähän paremmin tästä raosta.

Hiljaisuus.(tauko)

Nainen: Mitä sä nyt teet?

Mies: Yritän taas lukea.

Nainen: Mitä?

Mies: Brechtiä.

Nainen: Aha. Mitä kirjaa?

Mies: Näytelmää... Äiti Peloton ja hänen lapsensa.

Nainen: Miks?

Mies: Mä yritän vieraannuttaa itteni tästä isän roolista.

Hiljaisuus. (tauko)

Nainen: Onnistuuko?

Mies: Ei. Ainakaan nyt ku loppu patterit. Onko sulla mitään muuta lamppua siellä? Ei tästä reijästä voi oikee lukea ku pitää olla kyyryssä ku tää on niin matala.

Nainen: Anna mulle se kirja niin mä luen sulle tällä puolella. Tai jos mä otan tiiliä pois ni tu tälle puolelle.

Mies: En mä voi. En vielä.

Hiljaisuus. (tauko)

Nainen: Miks?

Mies: Ku en mä voi vielä. Tai en mä uskalla.

Nainen: Oletko sä yksin siellä?

Mies: Olen...tai en oikeastaan. On mulla täällä tää vertaistukiryhmä.

Nainen: Mikä?

Mies: Nää muut miehet, tai isät ja isoisät.

Nainen: Siellä sisällä?

Mies: Mul on nää haastattelut. Tässä ei oikein pääse kyl dialogiin kunnolla ku ne ei kuule muo.

Nainen: Mitä sä tykkäät Brechtistä?

Mies: Aika rankka. Sota ja kuolema. Tää äiti ponnistelee lastensa kanssa ja joutuu värväämään kaikki poikansa sotaan. Tyttö jää, mykkä tyttö, tai sekin sit lopulta... Ei tää piristä ainakaan yhtään. Tää on niin täynnä sortoa ja menettämistä. Maahanlyötyjä, katkeamatonta selkärankaa, piinkovaa elämässä eteenpäin menoa ja alla pehmeä reikäinen sydän... eräällä tavalla toi äiti muistuttaa Timo Soinia. Jotenkin mahdoton tehtävä edessä ja paljon pelastettavaa mut oma nahka ja omaiset on pelastettava hyytävältä tulevaisuuden näyltä. Hirveä homma. Siis Soinilla. Miten se tohon joutu. Se on eräänlainen Suomen Jeesus, anarkisti ja antaa kaikkien lasten tulla tykö. Hei eikö o? Tää kirja (näyttää raosta) äiti Peloton, on muuten tosi uskonnollinen. Et se on tossa vieressä mut sit ärsyttää jollain tavalla ja sen haluaisi panna pois käsistä ja mielestä. Ettei tarvitsis ottaa vastuuta enempää ku pystyy.

Nainen: Älä lue sitä. Tule pois sieltä. Mä puran tän rakennelman...(alkaa siirtää tiiliä)

Mies:ET!!

Hiljaisuus. (tauko)

Nainen: Miks?

Mies: Älä koske niihin!

Nainen: Miks?

Mies: Mä en ole vielä valmis.

Nainen: Mihin?

Mies: No tulee pois... kohtaamiseen.

Nainen: Ai mun?

Hiljaisuus.

Nainen: Mitä muuta sul on siellä?

Mies: Muitakin kirjoja... vanhoja, Sartrea ja Beauvoiria, työkaluja ja musiikkia. Satuja... nää ei kans kyl yhtään tiedä mihin ne kuuluu... Pientä vihjailua vaan, että onko se miehen vai onko se naisen oikeus, päätös tai ylipäättään yhtään mikään ei vie mihinkään. Liian hienoa. Tai sit mä en ymmärrä ranskalaista mieltä.

Hiljaisuus.(tauko)

Hitsi. Olenhan mä nyt tässä ja mulla on ympärillä pelit ja vehkeet... ei kirves kyseenalaista omaa olemassaoloaan tai merkitystään. Se on tarvetyökalu ja se tietää mitä sillä tehdään. Eikö?

Hiljaisuus.(tauko)

Mies: Hei, oleksä siellä vielä?

Nainen: Olen.

Mies: Paljon helpompaa konkreettisten asioiden kanssa. Nää kuuluu työkalupakkiin ja miehiä voi kuunnella ihan helposti ku ne on ite oman elämänsä sisällä ja ne vastaa suoraan eikä ehdollista itseään ja muita koko ajan. Mun mielestä ehdollistaminen on tuho. Ehdollistaminen on epäoikeudenmukaista kaikkia kohtaan. Siinä vedetään ikään kuin höplästä. Kyseenalaistaminen on sit taas asia erikseen. Se haastaa mitteloön ja ihmisten väliseen turpanujakkaan tollai karskisti sanottuna. Ei putoo noiden jutut. Tai sit mul on hirveet defenssit päällä. Niinku oikeastaan täs kyl vähän on.

Nainen: Kenen jutut ei putoa?

Mies: No just Sartren ja Beauvoirin.

Nainen: Mitä varten sä niitä luet?

Mies: Olemassaolon tarkoituksettomuus, Inho ja kumppanuus naisen kanssa. En tajuu. Nää oli joskus kovaa kamaa mut kai se raivaustyö on tehty sillai julkisemmassa muodossa nyt sit ku tää ei putoo, ei putoo, ei, ei, ei enää samalla tavalla ku nuorena. Ihan oikeesti. Miten voi käydä niin et filosofia voi näin nopeasti olla vanhentunut. Täs ajassa kyl kaikki on vanhentunut... nää tyytit tuntuu haalealta ja tympeän viileältä kuitenkin. Jotenkin se ihmisen laajentuminen on saanut epäonnen ja tuskan muodon nykyään. Vapaus on niin höylättyä kun siihen jokainen pääsee ilman mitään estettä, tarkotan siis omaa estettä. Olenkohan mä vähän väsynyt? Täs äiti Pelottomassa roolit on jaettu suoraan. Miehet sotaan ja naiset kärsii menetykset pää pystyssä ja hampaat irvessä. Siinä ei tunneta sääliä vaan painetaan kovilla päälle vaik tää äiti yritti kaikkensa se menetti kaikki vaan

vankkurit jäi. Sääli on sairautta. (ottaa pikkurummun ja kapulat ja alkaa soittaa).

Nainen: (kiertää muurin toiselle puolelle) Tu nyt pois. Sä voit sit palata tänne taas.

Mies: Mut mis on toivo?

Hiljaisuus. (tauko)

Mies: Näissä herroissa on toivo tai ainakin mä pääsen jyvälle koko tästä isyyden kirjosta ja mohdottomista kudelmista mitkä tuntuu tutulta ja sit ei o enää niin vieras itellensä! (näyttää yhtä nauhuria reijästä). Sano jotain! Puhu mulle! HYI HITTO KU MÄ PELÄSTYIN! Miten sä siihen pääsit? Nyt mä en kehtaa katsoa suo ku sä seisot kokonaisena siinä. Nolottaa ja pelottaa.

Nainen: Pidä silmät kiinni.

Mies: Niin mutta sä näät mut, ja jos mä raotan silmiä niin sit mä näen sut.

Nainen: Pannaan liina silmille.

Mies: Sulle kans.

Nainen: Miks?

Mies: No sit me ollaan tasan lähtötilanteessa. Sä olet siinä. Hei kato, mä näytän sulle yhen ajatuksen, ai niin... Mut mä näytän sulle sit tän jälkeen sen yhden luvun tosta muistikirjasta.

Nainen: No ni. Mitä nyt?

Mies: En mä tiedä.

Nainen: Mä otan suo kädestä. Mennään ihmisten ilmoille.

Mies: Mitä kautta?

Nainen: Tästä suoraan.

Eivät pääse muurin läpi.

Mies: Ensin yks rituaali.

Nainen: Mikä?

Mies: Leikitään piilosta.

Nainen: Mut meil on molemmilla nyt nää liinat.

Mies: Nii. Just siks.

Nainen: Ai.

Mies: Kokeillaan vaan hengityksellä. Se sama juttu kato ku siin alussa mitä sä ehdotit. Se oli hyvä juttu. Kuunnella toisen hengitystä ei tartte puhua ja spekuloida. Hengitys pitää meidät elossa enemmän ku puhe. Veri kiertää, happi kulkee ja sydän sykkii

Nainen: Mä en nyt ihan o varma...

Mies: Älä hanna. Mä pyöritän suo ja sit sä pyörität muo ja sit yritetään etsiä toisemme.

Nainen: Okei! Valmis.

Leikitään piilosta riskillä.

Mies: Riskillä mennään!

Nainen: En mä... pelottaa et mä...en mä pysty!

Mies: Muo pelottaa kans mut annan mennä vaan! (Pysähtyy äkkiä) HEI!

MISSÄ LAPSET ON?!!!

Nainen: VARO! (on ottanut liinan pois ja kävelee miehen luo ja yrittää ottaa miestä kädestä)

Mies: Älä koske! Älä koske vielä.

Nainen: Lapset on päiväkodissa... koulussa...ylä-asteella...lukiossa...töissä?

Minkä ikäisiä sä tarkotat?

Pysähtyminen. (pitkä tauko)

Mies: Nyt saat koskea. Tästä, sillai nätisti otat kädestä. Mulla on pehmeät kädet, eikö? Sulla ei ole. Sulla on kovat, koska sä oot laiha. Sulla on varmat kädet. Mulla on pehmeät, pyöreät kädet ja ne tärisee. Lapset on saanu mun kädet. Ota mun käsi sun käteen niinku sä otat pienen kukan. Silitä niitä, silitä näitä. Anna mä silitän sun käsiä. Mä tunnen nää. Mä painan tän mun rintaan (käden). Ja sä tunnet sun käden mun rinnan päällä.

Hento, hontelo tanssi yhdessä.

Mies: Veera tanssii näin, kato. Huojuu, huojuu ei kaadu.

Nainen: Minkä sä halusit näyttää mulle?

Mies: Koska?

Nainen: Ennen ku alettiin leikkiä piilosta.

Mies: Yhden sadun. Yhden sadun minkä mä kirjoitin tänään. Lapsille illaks.

Mä haen sen. Lue se sit.

Nainen: ”Me ollaan laitoksella ja nainen painiskelee poltoissa...”

Mies: ”...mies istuu keinutuolissa naisen vieressä ja lukee Tieteen Kuvalehteä, siinä polttojen lomassa.”

Nainen: ”Nainen on pyytänyt miestä lukemaan lehteä kipua ja pelkoa lieventämään. Naisella on toisessa kädessä ilokaasunaamari ja vetää siitä annoksia tiuhaan tahtiin.”

Mies: ”Se on hyvin tärkeää – se, että mies lukee ja katsoo naista.”

Nainen: ” Se on hyvin tärkeää.”

Mies: ” Ja nainen kuuntelee miehen ääntä ja katsoo miestä ja katsoo keinutuolin keinuvaa liikettä. Ja sairaanhoitaja tulee ottamaan ilokaasunaamarin pois naisen kädestä ja sanoo ”nyt on rouva ottanut tarpeeksi jo kaasua laitetaanpa tämä syrjään” ja nainen katsoo sumuisin silmin miestä ja hymyilee väkisin, tai ei väkisin, rajalla olevaa hymyä, ja pelkää. Mies jatkaa lukemista ääneen naiselle.”

Nainen: ”Pari vuotta synnytyksen jälkeen nainen on mökillä, vessassa, ja lukee vanhoja lehtiä ja ihmettelee, että miksi erään vanhan Tieteen Kuvalehden artikkeli alkaa itkettä.”

Mies: ” Se on juttu tulivuoren magmasta ja nainen tajuaa että mies oli lukenut sitä hänelle synnytyshuoneessa, sairaalassa.”

Mies ja nainen ovat rakentaneet sadun aikana tiilimuurista pöydän ja kaksi tiilipenkkiä, tuolit ovat vastakkain pöydän molemmin puolin.

Mies: Huh huh.

Nainen: No ni.

B - OSA

Nainen

Nainen: No mitäs nyt?

Mies: Tää on taas ihan uusi tilanne.

Nainen: Mikä?

Mies: No istua tällai.

Nainen: Miten?

Mies. Tällai vastatusten.

Nainen: Nii.

Mies: Mä joudun nyt taas jotenkin ensin katselee alas ja sit vilkuilee suo ku jotenkin se suoraan katsominen on vaan niinku hiton vaikeeta. Jos sä olisit duunikaveri tai joku kaveri ni ei olis mitään ongelmaa mut ku ei me tällai istuta vastatusten tai siis jos istutaan ni ei me katella toisiamme. Koko ajan jompikumpi nousee hakemaan tai tekemään jotain ja se onkin jotenkin luontevaa.

Nainen: Sä oot oikeessa. Miten hitossa tää voi olla näin vaikeata. Täs on välissä yleensä jotakin - ruoka ja lapset tai lehti tai peli ja sit voi istua. Miten sit vierekkäin on luontevampaa?

Mies: Mä just kans mietin et onko se jotenkin niinku et mennään samaan suuntaan ku on rintamus samaan suuntaan ja sit et näkee saman ku toinen koko ajan...tai ei tietty näe samaa ku en mä tiedä mitä sä katot mut mä voin kuvitella mitä sä katot. Hei, kato, nytku sä katot mun ohi ni mä rupeen heti miettii et mitä sä katot. Et mitä siellä mun selän takana on mitä mä en nää.

Nainen: Kokeillaan. Kato sä muhun ja sit katot ohi. Kyllä! Se on just niin! Hitto kuka siellä? Tai mikä?!

Mies: Nyt ei luovuteta. Ollaan näin vaik pahaa tekis.

Nainen: Ei luovuteta.

Hiljaisuus jonka aikana nainen ja mies katsovat toisiansa silmiin.

Nainen: No?

Mies: Nii-i. Aivan kuuma on mun penkki. Mä varmaan hikoilen enemmän ku normaalisti.

Hiljaisuus.

Mies: Kuule.

Nainen: No?

Mies: Mä haluaisin, että sä kysyisit multa näitä kysymyksiä.

Mies: Nii. Just tällai vastapäättä. Mä tiedän ne mut mä yritän vastata niihin sillai tuoreesti. Mä en haluais olla valmistautunut. Mä putsaan...odota...no nyt.

Nainen: Kysynkö mä samassa järjestykse...

Mies: ...samassa järjestyksessä.

Nainen: Mulle tuli yksinäinen olo.

Mies: Se kuuluu tähän jotenkin.

Nainen: Ai tuntea itsensä yksinäiseksi?

Mies: Etkö sä halua?

Nainen: Haluan. Ensimmäinen kysymys: Mikä on lempileikkisi? ...nyt muo alkaa itkettää.

Mies: Itke rauhassa ja mä vastaan. Se on hyvä. Kato me katotaan toisiamme. Tää toimii.

Kysymykset jatkuu johonkin saakka.

Nainen: Hei kuule. Miks Äiti Peloton?

Mies: Nii. Miks? Se nimi kertoo kaiken. Se on eloonjäämisnimi . Se on ihan mahdoton. Ku mä katon suo...tai sä oot niin paljon. Se nimi ja kirja on haaste? Voi jumalauta sehän tarkoittaa just päinvastoin. Pelottomuutta ei ole! Ja siitä on tullut myös arjen vallan väline. Valta panee suoriutumaan ja tippa ei tipu, ei tipu. Se ei putoa silmästä. Nyt muo pelottaa. Käytänkö mä pelkoa? Entäs se ehdollistaminen, muistaks, eli suoraan sanottuna uhkaaminen?

Pelottomuutta ei ole.

Nainen: Sano toi lapsille ja vie niiltä pois pelko ja tee niistä avuttomia kun ne ei opi suojautumaan. Kyllä ne sen tietää. Se on kummitusjuna. Sinne on päästävä, sinne on mentävä. Se on luola mihin on ahdauduttava, se on puu, kallio tikapuut mitä on kiivettävä. Se on se ”sammutetaan kaikki valot ja kiljutaan”, telttaretki missä kerrotaan kauhujuttuja ja sit hysteerisenä juostaan metsäpolkua koteihimme ja... hitto ku menee kylmät väreet... ku saa oman mökin oven auki ni se metsän värvääjä on just melkein saanut sun puserosta kiinni ja vetänyt sut kouriinsa. Ovi kiinni . PAM! Turvassa!

Hiljaisuus.

Nainen: Mä oon puolet . Mä voin olla kokonaan mut mä tiedän, että mä valehtelen, jos mä sanon sen.

Mies: ...se on se yöitku ja hiljainen ”muo pelottaa”...

Nainen: mä olen kokonaan ja kattava ja pärjään ja pystyn ja meen hampaat irvessä...

Mies: Kenen luo?

Nainen: Ai mitä?

Mies: Siis kenen luo sä meet hampaat irvessä?

Nainen: No se on sellainen sanonta.

Mies: Näytä miltä näyttää hampaat irvessä.

Nainen: Enhän näytä. (*Näyttää kuitenkin*) *Arghh...*näytä sä.

Mies: *Arghh...*entäs ”mä oon kaiken kattava”.

Nainen: Ja pärjäävä. Nyt mä ymmärrän miks on helpompi olla katsomatta toista välillä. Vastuun takia. Kun mä en katso, mä en näe.

Mies: Syyllisyys?

Nainen: Ei.

Mies: Eikö?

Nainen: Ei enää. Oli kauan sitten. Meidän vanhemmat on kasvaneet siinä ajassa. Sillä tavalla saa kanssaihmissen kuriin, kansan kuriin, kuriin. Häpeä?

Mies: Ei. Se on ohi. Se liittyy tohon syyllisyyteen – taakkaan – ja se voi tehdä riippuvaiseks jos sen perii ja helposti se periytyy. Se on puhetyyli, tapa, huomionhakua ja lopuks epätoivoa. Se voi olla esim. hetki kun ei ole kastellut kukkia, siinä nappaa syyllisyys ja sit kun tunnistaa sen tunteen, alkaa naurattaa ku ymmärtää et kukan kurkkua kuivaa ja sun käy sääliks kun olet jättänyt sen , unohtanut sen. ..ketkään ei ole niin ahkeria kuin mun äiti ja isä. Entäs kantaminen? Se liittyy vastuuseen ja se ei tunnu pahalta...kantaminen. Anna mä kannan suo.

Mies kantaa naista.

Nainen: 4-vuotias sanoo ”annetaan sille vettä ja silitetään sitä”... jäin miettimään sitä kukkaa...

Mies: Häpeässä on jotain luonnollista. Se meni nuoruuden kanssa ja se naurattaa enemmän ja kun häpeä nappaa aikuisena keho kihelmöi.

Hiljaisuus.

Mies: Tietoisuus?

Hiljaisuus.

Nainen: Se.

Mies: Kasvava tietoisuus. Se on lapsissa suurempi kuin meissä. Meitä on vähän sumutettu lapsuudessa, siirtosyyllistetty sukupolvessa ja siksi ollaan turtuneita mutta näiden, näiden lasten silmät kertoo tietoisuudesta ja siitä valtavasta määrästä vastuuta, vaihtuvaa kuvaa, sanaa, kasvoja ja ohi kiitäviä hetkiä. Tietoisuutta kun ei voi hallita. Väite!

Mies nousee ylös ja kävelee tuoliin.

Nainen: Isä.

Mies: Hmm...

Nainen: Isä.

Mies: Odota.

Nainen: Isä.

Mies: Ensin äiti odottaa lasta sisällään ja mies ulkopuolella. Siinä hetkessä kun lapsi syntyy isä ja äiti odottavat lasta aina ulkopuolella. Mies odottaa lasta syliin kun äiti imettää, odottaa lasta kävelytiellä kun lapsi harjoittelee kävelemistä, odottaa kun lapsi pukee vaatteita, odottaa tien päässä kun lapsi pyöräilee kasvot ilosta puhkeamaisillaan polkupyörällä jossa on apupyörät, odottaa lasta kotiin koulusta, odottaa näkevänsä lapsen työpäivän jalkeen, odottaa lasta lomille armeijasta, että lapsi tulee käymään. Kun on kaikki,

kukaan ei vie sulta odotusta. Äiti Pelottomassa lapset vietiin pois yksi kerralla ja äidin ei enää tarvinnut odottaa.

Nainen: Valinta?

Mies: Se. Minkä?

Nainen: Ainainen.

Mies: Ainainen. Nyt sattuu.

Nainen: Ikävä.

Mies: Kaipuu.

Nainen: Aina.

Mies: Rakkaus

12.3. Isän Puheenvuoro

Aloin keväällä miettiä Hyde Parkissa sijaitsevan Speakers corner- tyylistä paikkaa Isä Peloton kokonaisuudessa. Ajattelin isien ja isoisien puheenvuoroja jotka olisivat virallisen esityksellisen osan jälkeen illan päätteeksi. Mietin puheenvuorojen olevan ikään kuin kaikkien Brechtin Äiti Pelottoman puolustuspuheenvuorot omien lastensa puolesta näytelmässä. Isä Pelottomassa puheenvuorot olisivat isien ja isoisien itsensä vapaasti valitsemasta aiheesta ja tyyli oli vapaa ja illan muusta ohjelmasta riippumaton.

Aloin miettiä mahdollisia isiä jotka olisivat valmiita antamaan puheenvuoronsa. Soitin heille ja tapasin heitä kertoakseni mistä oikein on kysymys. Heinäkuun lopulla, kuukautta ennen ensi-iltaa 3 isää ja 2 isoisää oli lupautunut pitämään puheenvuoron omasta vapaasti valitsemastaan aiheesta. Miehet olivat jotkut enemmän tuttuja yksi läheinen ja yksi ventovieras. En välttämättä halunnut tietää puheenvuorojen sisällöstä, koska halusin kaikin tavoin välttää vaikuttamasta puheenvuorojen sisältöön. Näin myös ilmaisin asian puhuessani isien ja isoisien kanssa illan kulusta gallerian kautta puheenvuoroihin.

Ensimmäisessä esityksessä puheenvuoron piti mieheni (41 v.) aiheesta *lapsen kosketus*. Toisessa esityksessä isoisä (70 v.) kertoi *rakkaustarinan* vaimonsa ja heidän 55 vuotta kestäneestä suhteesta. Kolmannessa esityksessä 30-vuotias isä puhui *isän väsymyksestä*. Neljännen esityksen lopuksi 43-vuotias mies kertoi uusioperheen näkökulman ja isänä aiheesta *en ollut valmis isäksi*. Illan bonuksena puheenvuoron pitäneen isän bändi Markan jazzi soitti 6 kipaletta vanhoja, unohdettujakin sävellyksiä, 1900-luvun alkupuolelta.

Viimeisessä teatterissa olleessa esityksessä 63-vuotias isoisä kertoi omista vanhemmistaan ja isän mallista jonka koki perineensä lähes suoraan omalta isältään.

Puheenvuorot olivat autenttisia ja niiden kuuleminen herätti meissä katsojissa paljon ajatuksia, keskustelua ja tunteita. Parissa esityksessä keskustelu lähti liikkeelle katsomossa jo heti puheenvuoron jälkeen.

Minulle puheenvuorot olivat hämmennyksen paikka. Olin jonkun aivan uuden asian äärellä. Gallerian ja Eräänlaisen runoelman jälkeen puheenvuorojen kuuleminen vei minua taiteelliseen suuntaan jota en tiennyt aikaisemmin. Taidekontekstissa puheenvuorojen autenttisuus oli konstailemattomuudessaan puhdistavaa.

Seuraavassa yhden isän tunnelmia pitämästään puheenvuorosta ja hetkestä ”Isä Peloton”-kokonaisuudessa. Puheenvuoron pitäjä on halunnut kertoa henkilöllisyytensä opinnäytetyössäni.

”Tunnelmia Isän Puheenvuoron tiimoilta, Janne Lamponen

Elina soitteli heinäkuussa ja kysyi, josko voisin auttaa lopputyön tekemisessä pitämällä Isän Puheenvuoron. Ajatus miellytti minua välittömästi, tunsin myös lievää ylpeyttä siitä, että juuri minua pyydetään tällaiseen, koin tämän tietynlaisen luottamuksen ja arvostuksenkin osoituksena.

Puheenvuoron mahdollinen rakenne ja koostumus alkoi hahmottua kuin itsestään; olen kulkenut pitkän ”matkan” lastentarhanopettajasta, joka ei tuo ”töitä kotiin” ylpeäksi isäksi, jolle isyys on muodostunut aivan olennaiseksi minuuden ja mielen osaksi. Tuli tunne, että tämän matkan haluan jakaa kuulijoille, kanssakulkijoille. Tällainen tarina saattaisi puhutella jotakuta, arvelin, että ehkäpä monikin isä kertoilisi isyyden riemuista ja suruista, minun näkökulmani saattaisi olla hivenen erilainen. Tiesin toki, että yleisö esityksissä vaihtuu, mutta silti tunsin keksineeni jotain itseni näköistä ja itselleni istuvaa kerrottavaa.

Omastaan puhuminen on periaatteessa helppoa, joten päätin, että minkäänlaisia muistiinpanoja en tee, kyllähän oma tarina tulisi tuntea siten, että lappusia ei tarvita! Mahdollinen jännitys ja ramppikuume voisi tietysti pilata muistelun, mutta arvelin, että olen kuitenkin sen verran esiintynyt yleisölle, että tästä ei ongelmia tule. Kronologinen tarina tietysti helpottaa

jäsentelyä, ja menneeseen voi tietysti pikaisesti palata, jos jotain tärkeää on unohtumaisillaan.

Valtimonteatteri täyttyi mukavasti, olin kutsunut perhettä ja muutamia ystäviä paikalle ja oli ilo tavata myös tuttuja vuosien takaa! Näytelmä oli puhutteleva, tunnelma sen aikana keskittyneen harras ja intiimi, tupakkatauon jälkeen oli aika helppoa siirtyä omaan osuuteeni. Oli kotoisaa istua ringissä, osana porukkaa ja kertoilla tarinaani. Vaikutti siltä, että ihmiset kuuntelivat varsin tarkasti, tunnelma oli edelleenkin kotoisa ja jutustelu helppoa, ikään kuin vanhojen tuttujen kesken pamisemista, vaikka suurin osa väestä olikin vierasta. Mahdollinen huolenaiheeni etukäteen oli, että tarinani ei puhuttelisi yleisöä, se olisi liian itsekkeinen, epäselvä tai vaikeasti tartuttava. Uskoisin, että nämä pelot eivät toteutuneet ja kuulijoille jäi jonkinlainen jälki puheenvuorostani, ainakin saamani palaute viittasi tähän suuntaan.

Puheenvuoroni jälkeen orkesterini Markanjazz soitti seitsemän kappaletta. Soitamme varsin vähämetelistä musiikkia, joten sama intiimi tunnelma jatkui keikkamme ajan, uutena elementtinä leppoisa rupattelu bändin ja yleisön välillä. Hienoa oli, että soittomme nivoutui illan muihin elementteihin eikä pompannut esiin liian ”toisenlaisena”, vaikkamme isyydestä sinänsä laulaneetkaan. Näytelmä, puhe ja bändi toimivat mainiosti yhteen, ilta oli oikeasti useita taidemuotoja yhdistävä ja sellaisena ainakin minulle erityisen mieleenpainuva kokemus. Kiitos, Elina.

Helsinki, 6.10.2011”

12.4. Sadut

Haastattelujen yhteydessä sain mahdollisuuden saduttaa kolmea isää. Olen käyttänyt sadutusta lasten kanssa ja pariin otteeseen olen kokeillut sitä myös aikuisten kanssa. Sadutus on hellä tapa olla toisen ihmisen kanssa. Se antaa oman kokemukseni mukaan sadutettavalle vapaan kertomisen avaimet ja sana ”satu” avaa niin lapsille kuin aikuiselle vapaan ja luovan tilan missä liikkua mielen ja mielikuvituksen kanssa rajattomasti. Näin koin hetket nyt myös sadutettavien isien kanssa. Keräsin kolme satua – yhden isän ja kahden

isoisän. Sadut liitin käsiohjelmaan. Ne ovat luettavissa kirjallisen opinnäytetyön ensimmäisessä liitteessä.

13. *Kiertueelle. Ensimmäinen keikka päiväkodissa vanhempien illassa*

Esitysten loputtua Valtimonteatterissa syyskuun puolella välissä saimme ensimmäisen keikkapaikan varmistuksen. Se olisi Vantaalaisessa päiväkodissa ja sijoittuisi vanhempien illan yhteyteen. Kiertue siis alkoi ja saimme 100 isää ja äitiä jakamaan työtä kanssamme. Isä-Galleria jäi pois päiväkodin tilojen ahtauden ja puutteellisuuden takia. Esityspaikka oli päiväkodin urheilusali ja oli vielä esityspäivän aikana ryhmien aktiivisessa käytössä. Myös Isän puheenvuoro jäi pois neuvottelujen jälkeen, koska päiväkodin henkilökunta osasi kertoa ajan käytön koko vanhempien iltaa miettien. Ryhmien hoitohenkilökunta tarvitsi aikaa vanhempien tiedottamiseen ja kokonaisuus vanhempien illalle oli rajattu kahteen tuntiin. Isä-Peloton kokonaisuus ontui ja oli kahta osaa vaille mutta kiertueen pää oli aukaistu ja olimme teatterintekijöinä saaneet ”työnnetyksi” jalkamme oven väliin. Kokonaisuus kaikkine osineen jäi teatteriversioksi, ainakin nyt, ja se pani nieleskelemään. Tämä oli kuitenkin ensimmäinen kerta tässä päiväkodissa kun aikuisille suunnattua vastaanvanlaista toimintaa oli tarjolla. Tunnelma oli ”kuuma” ja näyttelijöiden ote oli mahtava sadan isän ja äidin keskellä. Kasvot olivat punaiset ja tunnelma hikinen. Seurasin sivusta ollessani äänistä vastuussa. Seuraavat Isä-Pelottomat tulisivat olemaan vankilassa ja siitä ryhmällä tulisi olemaan esitykset marras-joulukuussa. Olimme myös saaneet Ateneumista kyselyn, josko tulisimme kokonaisuuden kanssa helmikuussa alkavaan näyttelyyn. Näyttelyn keskiössä on perhe ja perheen monet kasvot ja perheen jäsenten roolit. Olimme jalkautumassa erilaisiin instituutioihin ja se kieltämättä pelotti ja mietin vastuuta mikä välittömästi lankeaa taiteen tekijöille astuessamme yleisön eteen. Levinas napautti luunapin otsaani, että pysyisin asiassa ja hereillä!

Onko yhteiskunta kaikkine instituutioneen, yleisine muotoineen ja lakeineen lähtöisin siitä, että ihmisten välillä vallitsevan sodan seurauksia on rajoitettu vai siitä, että on rajoitettu sitä ääretöntä (vastuullisuutta), joka ihmisen eettisessä suhteessa toiseen ihmiseen avautuu? (Levinas, Etiikka ja äärettömyys, 1996, 71)

14. Lopuksi

”MISSÄ LAPSET ON?! ” ” Päiväkodissa, koulussa, lukiossa, armeijassa...minkä ikäisiä lapsia sä tarkoitat?! ”

Mietteitä

Istun mökillä, kalliolla, syyskuun toisena viikonloppuna. Olen tullut saareen yksin ja katson merelle. Mietin isääni, joka on opettanut minut rakastamaan 3-vuotiaasta asti merta ja kunnioittamaan sen vaatimuksia. ”Elina, sä et voi koskaan uhmata merta. Se on armoton.”

Olen hetken ilman aikuisuutta ja olen rohkea.

” Loviisa. Majholm. Kesä 1970.

Istumme äidin kanssa kiven takana. Äiti katselee rannalle päin meren suuntaan. Isä juttelee veden rajassa kalliolla kumipukuisen miehen kanssa. Mies roikottaa snorkkelia kädessä ja puhuu isälle ja viittoilee kädellään moneen suuntaan. Isä nyökkää ja lähtee kävelemään meitä kohden. Mies asettaa uimalasit päähänsä ja työntää snorkkelin suuhun. Suoristaa kapineen hengitysvarren ja lähtee kävelemään peilityyneen mereen. Isä asettuu istumaan meidän viereen ja kiertää käden ympärilleni. Isä katsoo äitiä joka katsoo merelle.

Sitten meren pinta alkaa kuplia. Ensin pienesti sitten isosti. Pinta alkaa kuohua ja hetkessä merestä nousee korkea vesisuihku joka on raivokkaan jylinän saattelemana nenän edessä. Kiviä sinkoaa lähiympäristöön ja suihku putoaa kerralla alas. Meren pinta väreilee vielä ja nousen ylös varpailleni. Isä painaa minut alas paikoilleni kiven taakse takaisin ja uusi jylinä alkaa. ”

Moottorin ääni. Näen, että naapurin vene lähestyy rantaa. Se on täynnä ihmisiä. Huokaisen ja ymmärrän, että olen ollut yksinäisyydestä peloissani. Vilkutan heille je he vilkuttavat takaisin. Vene rantautuu ja siitä hyppää, ensin

yksi aikuinen, pelastusliivit yllään, veneen naru kädessä kalliolle. Sitten aikuinen saattaa kalliolle veneestä kädestä pitäen kaksi lasta. Heillä on myös kaulaan asti ulottuvat, hiukan epämukavan oloiset, pelastusliivit yllään. Veneestä pitää tehdä isohko hyppy, aikuisen käden varassa, osuakseen varmasti kallion pinnalle. ”Missä Veikko on?” , kysyy toinen lapsista minulta. ”Kotona Mikan (isän) kanssa”, vastaan. ”Miksi?” ”Kun tulin nyt yksin.”, ”Miksi?” ,” ... ajattelin olla vähän tällai itekseni.” , ”Aha. Tuleeks Veikko ja Mika vielä?” ”Joo, tulee.”, ”No sit me nähdään sitten.” Lapsi juoksee muiden perässä mökillensä. Istun. Hetken päästä soitan isälleni joka on venematkan päässä omalla mökillään. ”Moi.”, ”Moi.”, ”Mä voisin lähteä sinne puolukkaan teidän kanssa kun mä en itsekseni uskalla lähteä tolla meidän veneellä niin kauas.”

Lähdeluettelo

Bauman, Z. 2002. Notkea moderni. (suom. J. Vainonen). Gummerus.

Haikara, K. 1992. Bertolt Brechtin aika, elämä ja tuotanto. Gummerus.

Jokinen, R. 1997. Tietämättömyyden etiikka. Emmanuel Levinas modernin subjektin tuolla puolen. SoPhi. Yhteiskuntatieteiden, valtio-opin ja filosofian julkaisuja 15. Jyväskylän yliopisto. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino

Levinas, E. 1996. Etiikka ja äärettömyys . Keskusteluja Philippe Nemon kanssa. (suom. A.Pöntti), Toisen jälki (suom. O.Pasanen). Gaudeamus.

Löytönen, T. 2009. Suullinen tiedonanto. Dialogisuus taidepedagogiikassa – kurssi. 10.11.2009. ja 11.11.2009. ja 17.11.2009 ja 18.11.2009. Teatterikorkeakoulu.

Suoranta, J. 2005. Radikaali kasvatus. Kohti kasvatuksen polittista sosiologiaa. Gaudeamus.

Varto, J. 2009. Suullinen tiedonanto. Luentosarja: Pedagogiikan historia ja filosofia/ Taantuma yksilö ja yhteisö 23.9.2009. Teatterikorkeakoulu.

Värri, V-M. 2000. Hyvä kasvatus - kasvatus hyvään. Akateeminen väitöskirja. Matemaattisten tieteiden laitos. Tampere University Press.

ISÄ PELOTON

Isä-Galleria

"Eräänlainen runoelma"

Isän puheenvuoro

TEKIJÄT:

käsikirjoitus ja ohjaus: **Elina Hagelin**

esiintyjät: **Kaisa Koskinen** ja **Petteri Pennilä**

lavastus ja valot: **Mika Haaranen**

äänisuunnittelu: **Ina Aaltojärvi**

valokuvat, juliste ja lennäkki: **Milla Martikainen**

Esityksessä käytetty musiikki:
Edith Piaf: Escale

Isä Peloton on Elina Hagelinin opinnäytetyön taiteellinen osa
Teatterikorkeakoulun tanssi- ja teatteripedagogiikan laitokselta.

ESITYSTÄ TUKEE:

Suomen Kulttuurirahaston
Uudenmaan kulttuurirahasto.

NAINEN:

Mitä sä luet?

MIES:

*Näytelmää... Äiti Peloton ja
hänen lapsensa*

NAINEN:

Miks?

MIES:

*Mä yritän vieraannuttaa itseni
tästä isän roolista.*

NAINEN:

Onnistuuko?

MIES:

Ei ainakaan nyt kun loppu patterit

KIIITOKSET:

Bertolt Brecht.

Isät ja isoisät, haastatellut isät ja
puheenvuoronsa antavat isät ja isoisät.

Kiitoksia myös kaikki äidit ja mummit.

Valtion näyttämötaidoimikunta ja Helsingin
kaupungin kulttuurikeskus.

Teatteri ilmi Ö.

Kiasma-teatteri / Jani-Matti Salo.

Mörkövalo.

Ilari Evilä.

Kati Lukka.

Minna Rimpilä.

Tuire Tuomisto.

Hanna Brotherus, ohjaava opettaja.

Ystävät.

Valtimonteatteri – ISÄ PELOTON – 2/5

ISÄ PELOTON -sadut

1.

Olipa kerran Jaakko Mustekala ja Paavo Pallokala ja Matti Mureena ja Simo Silli ja sen miljoona veljee. Jaakko Mustekala joutui usein erityistilanteisiin. (Onneksi sen kaverit pelasti sen aina.)

Jaakko mustekala oli taas seikkailuretkellään ja eksyi pohjoiseen Suomenlahdelle, Helsingin edustalle, kavereidensa kanssa. Jaakko Mustekala oli utelias mustekala, joka halusi tutkia tuntematonta ja etsiä uusia paikkoja ja tavata uusia eliöitä. Jaakko Mustekalan kaverit olivat normitapauksia eli hyvistä perheistä jokainen. Oli Jaakko Mustekalakin hyvästä perheestä, mutta hän oli kasvanut vähän villiksi; hänelle ei ehkä oltu laitettu rajoja, äiti ja isä olivat kiireisiä eivätkä he olleet ehtineet laittaa rajoja. Joten Jaakko oli lähtenyt pitkälle retkelle tänne pohjoiseen ja kaverit olivat lähteneet mukaan Jaakkoa turvaamaan.

Jaakko oli iso ja itsepäinen, eivätkä kaverit pystyneet pysäyttämään Jaakkoa, ei edes Suomenlahdelle, vaan Jaakko tuli yhä lähemmäs rantaa ja eksyi Töölönlahden perukoille talvella 2011. Jää oli paksua eikä sen läpi päässyt. Jään alla oli hyvin pimeää ja kun he olivat Suomenlahdella seikkailleet pitkään, oli ollut pitkään pimeää, mutta se oli ollut ihan turvallista. Kaverukset ihmettelivät miksi taivas oli yht'äkkiä kovettunut, kun se oli aikaisemmin ollut ilmava.

Keskellä Töölönlahtea Jaakko näki valon pilkistävän taivaasta. Taivaassa oli reikä. Jaakko meni tutkimaan valoa. Se meni lähemmäs ja huomasi, että taivaan aukossa oli reunat ja reunoista ponnistaen pääse kurkistamaan taivaaseen. Jaakko ja kaverit olivat olleet pitkään pimeässä. Heidän silmänsä olivat tottuneet näkemään pimeässä. Jaakko päätti ystäviensä varoituksista huolimatta kurkistaa taivaaseen, taivaan kannen aukosta ja koska taivaassa oli

kirkasta, Jaakko ei nähnyt yhtään mitään.

Taivaassa oli valkoista. Valkeus kiinnosti Jaakkoa ja Jaakko sanoi kavereilleen, että "Lähden tutkimaan taivasta". Ystävät jäivät huolestuneina odottamaan taivaankannen alle. Jaakko oli heistä ainut, jolla oli jalat eli lonkerot ja Jaakko lähti kävelemään taivasta pitkin päämäärättömästi eteenpäin. Tiellä tuli vastaan erialisia esteitä, kuten veneiden kiinnitystolppia, laitureita ja kumpareita, mutta Jaakko vain jatkoi matkaa. Taivaan lattia oli kylmempää kuin mikään muu, minkä Jaakko oli aikaisemmin kokenut, mutta ylhäällä loimottava kirkkaus lämmitti.

Yht'äkkiä osa Jaakon lonkeroista jämähti kiinni johonkin kylmään. Jaakon märät lonkerot olivat tarttuneet rataiskoihin. Jaakosta taivas kuulosti hyvin meluisalta paikalta, koska ohikiitävät junat kolisivat kiskoille. Jaakkoa pelotti niin, että hän halusi takaisin omaan maailmaansa, mutta Jaakko ei päässyt irti, koska lonkerot olivat jäätyneet kiinni kiskoisiin. Sitten Jaakko hätäntyi ja mustetta roiskui joka suuntaan. Lämmin muste sulatti jäätyneet lonkerot irti kiskoista.

Jaakko lähti paniikissa juoksemaan takaisin kohti taivaankannen aukkoa, mutta ei löytänyt aukkoa. Ystävät kuuntelivat Jaakon juoksentelevan pitkin taivaankannen lattiaa. Ystävät lähtivät ääntä kohti. Sillä välin sillit kävivät pitkäksi ketjuksi taivaankannen aukon ja Jaakon sijainnin välille. Paavo Pallokala huuteli Jaakolle taivaankannen alapuolelta ja käski Jaakon etenemään jäällä äänen suuntaan. Koska sillit olivat käyneet jonoksi taivaankannen aukon suuntaan, tiesi Paavo Pallokala mihin suunnistaa. Paavo Pallokala löi päätään tasaisin väliajoin taivaankanteen, jotta Jaakko osaisi seurata siitä aiheutuvaa töminää. Jaakko löysi taivaankannen aukolle sillien ja

Paavo Pallokalan avulla ja tiputtautui taivaasta takaisin omaan maailmaansa.

Jaakkoa ei enää yhtään huvittanut seikkailla, vaan hän halusi omaan kotiinsa äidin ja isän luokse.

2.

Tämä on tapahtunut vuonna 1946.

Oli tavallinen pakkaspäivä. Asumme Nuutajärven kylässä ja Arimo ei ollut vielä syntynyt ja Maitta oli kait sitten 3-4 vuotias. Pienlentokoneyhtiö, semmoinen kuin Karhumäkiveljekset Oy, lennätti ihmisiä jään päällä. Se oli semmoinen pitkä järvi. Urjalan Sanomissa oli siitä ilmoitus.

Isä oli silloin jokin myymälänhoitaja, pienipalkkainen, mutta halusi kuitenkin kustantaa lennon, että minä ja Maitta päästäis.

Se oli yhden kilomoterin päässä se Nuutajärven pitkäjärvi.

Se koko tapahtuma oli sellainen tapahtuma tuolloisessa kylässä, että paikalle oli kerääntynyt paljon ihmisiä. Kone lennätti etupäässä nuoria ja lapsia, kun vanhemmat kustansi.

Tuli meidän vuoro nousta koneeseen. Kone nousi jäältä ja lensi tehdasalueen yli, se lensi siitä missä asuttiin ja Lasaretin yli, se oli entinen sairaala.

Kun tultiin lennolta alas, niin Maitta hyppäsi luukusta alas ja sanoi: "Anna isä lisää rahaa".

Sitten mentiin takaisin kotiin. Samassa talossa, mutta eri portaassa asui sokea mies, joka oli ammatiltaan hieroja ja teki kotitöitä ja oli nimeltään Kalle Teffe. Maitta meni heti kertomaan, että me oltiin lentokoneessa.

- "Kyllä mä teidät näin ja vilkutinkin teille", Kalle sanoi, eikä Maitta huomannut mitään.

3.

Olipa kerran pieni hiiri kovassa pakkasessa, yksinäinen hiiri. Se etsi lämpöä. Se etsi valoa. Se etsi turvaa.

Eräänä iltana tämä hiiri löysi kolon, josta paistoi valo. Samasta kolosta paistoi lämpö ja sieltä tuoksui vastaleivottu pulla. Hiiri meni kolosta sisään ja ryömi ahtaan kolon läpi viemäriputkeen ja sitä pitkin pienen talon astiakaappiin.

Talossa oli isä, äiti ja kaksi lasta. Hiiri kurkisti astiakaapin oven raosta ja tunsu nokassaan ihanan tuoksun tuoreesta pullasta. Nämä olivat ihmisiä, tiesi hiiri, minun tulee niitä pelätä. Niinpä hiiri ahtautui astiakaapin kulmaan ja jäi odottamaan yötä.

Yön tultua ja valojen sammuttua hiiri uskaltautui ulos astiakaapista. Se kiipesi seinän viertä pitkin tiskipöydälle ja alkoi popsia maittavia pullanmuruja, joita oli runsaasti tiskipöydällä hiiren syödä. Huonoksi onneksi isälle oli tullut jano ja hän saapui keittiöön juodakseen vettä. Valot päälle laitettuaan isä paljasti hiiren.

Silloin alkoi valtavan suuri hiirijahti, koska eiväthän hiiret saaneet sisällä olla. Isä sai ahdistettua hiiren nurkkaan ja oli juuri rutistamassa hiirtä hengiltä, kun tämä poloinen nousi takajaloilleen, laittoi etutassut silmiensä eteen ja odotti lopullista kohtaloaan. Isä katsoi surullisen hiiriraukan tärisevää olemusta. Hän oli juuri rutistamassa sen, kun suuri suuri sääli iski hänen sydämeensä. Ei minusta ole tuota poloa tappamaan, isä ajatteli.

Hän otti hiiren rukkasella peittämään käteensä, hiiri tärisi kuin horkassa. Isi silitti hiirtä toisella kädellä rauhoittaakseen sitä. He menivät yhdessä eteiseen, jossa käytiin pitkä keskustelu siitä, mikä oli sopivaa. Keskustelu oli hyvin yksipuolista, sillä hiiri ainoastaan kuunteli. Puolentunnin keskustelun jälkeen päästiin sopimukseen siitä, että tästä edes hiiri vierailee naapurissa. Sen pituinen se.

KYSYMYKSET:

1. Mikä on lempileikkisi? Miksi?
2. Pidätkö säännöistä?
3. Pidätkö sääntöjen rikkomisesta?
4. Lempivaatteesi? Miksi?
5. Lempiruokasi? Valmistatko sen mieluiten itse?
6. Kuka laittaa parasta ruokaa ikinä maailmassa?
7. Montako lasta sinulla on? Minkä ikäisiä he ovat?
Tyttöjä ja/vai poikia?
8. Mikä on tyttöjen ja poikien ero?
9. Mikä on naisen ja miehen ero?
10. Mikä on äidin ja isän välinen ero?
11. Mitä on ero?
12. Tärkein ruumiinjäsenesi? Miksi?
13. Mikä on hauskin rituaali kun viet/veit lapsia nukkumaan?
14. Minkä väriset silmät lapsellasi/lapsillasi on?
15. Minkä väriset hiukset lapsellasi on?
16. Millaiset kädet lapsellasi on?
17. Miten lapsesi liikkuvat?
18. Mitä lapsesi haluavat tehdä sinun kanssasi eniten?
19. Mistä lapsesi pitävät sinussa?
20. Mistä lapsesi eivät pidä sinussa?
21. Mitä itket?
22. Missä itket?
23. Miten itket?
24. Mitä pelkää?
25. Mitä et pelkää?
26. Kuka auttaa?
27. Missä kulkee sinun rajasi?
28. Mitä haluaisit opettaa lapsillesi? Miksi?
29. Miltä haluaisit turvata lapsesi eniten?
30. Mitä haluaisit antaa lapsillesi?
31. Mikä on lempiautosi?
32. Mikä työkalu? Miksi?
33. Mitä sinä ajattelet sanasta palvella?
34. Entä palvelija?
35. Entä jumalanpalvelu?
36. Entä asiakaspalvelu?
37. Entä palveluala?
38. Entä vastapalvelu?
39. Entä asepalvelu?
40. Mikä palvelee sinua?
41. Mitä tai ketä sinä palvelet?
42. Mikä on lempiorkesteri/bändisi?
43. Paras ikinä tehty musiikkikappale?

LIITE 2

25.8.2011 KL 19
29.8.2011 KL 19
31.8.2011 KL 19
15.9.2011 KL 19
17.9.2011 KL 16

ISÄ - GALLERIA AVOINNA
KLO 14 - 17
(17.9. KLO 12-15)

LIPUT 14/10€ 041-5367 995 / VALTIMONTEATTERI@GMAIL.COM VALTIMONTEATTERI.NET

ISÄ PELOTON

TYÖRYHMÄ:
ELINA HAGELIN
KAISA KOSKINEN
PETTERI PENNILÄ
JA ISÄT

LIITE 3

25.8.2011 KL 19
29.8.2011 KL 19
31.8.2011 KL 19
15.9.2011 KL 19
17.9.2011 KL 16

ISÄ - GALLERIA
AVOINNA KLO 14 - 17
(17.9. KLO 12-15)

TYÖRYHMÄ:
ELINA HAGELIN
KAISA KOSKINEN
PETTERI PENNILÄ
JA ISÄT

VALTIMONTEATTERI.NET 041-5367 995 / VALTIMONTEATTERI@GMAIL.COM LIPUT 14/10€

LIITE 4

Teatterikorkeakoulu

Tanssi- ja teatteripedagogiikan laitos

Taiteellis-pedagoginen opinnäyte

Opiskelija

Elina Hagelin

Suunnitelma

Työn aihe ja laji

Taiteellis-pedagogisen opinnäytteen aihe on ”isä peloton”. Opinnäytteen työnimi syntyi Bertolt Brechtin näytelmästä Äiti Peloton ja hänen lapsensa. Käytän näytelmää tutkimuspohjana työlle jossa pääosassa ovat isät ja isoisät. Kerään kirjoitusmateriaalia haastatteleamalla isiä ja isoisiä. Haastattelujakso koostuu kolmesta osasta: 1) haastattelu kahdestaan haastateltavan kanssa ja sen nauhoittaminen , 2) osaan kysymyksistä vastataan kirjallisesti, 3) käytän sadutusta yhtenä haastatteleamisen muotona. Haastatteluista syntyneellä materiaalilla ja Brechtin näytelmän Äiti Peloton sekä työryhmän kanssa työstän esityksellisen osion joka tulee mm. teatteriin ja esim. vanhempien iltaan päiväkotiin, vankilaan – paikkoihin missä on isiä ja äitejä.

Sisällön kuvaus ja työn tarkoitus/tavoitteet

Työn tarkoituksena on tutustua haastateltavien ja haastattelumateriaalin ja sen työstön avulla isään, mieheen ja kysymyksiin jotka aukeavat naisille ja äideille kenties helpommin joka päiväisiksi keskusteluiksi siellä missä äidit milloinkin kohtaavat tai tapaavat. Mitkä ovat arjen ilot, juhlat, pelot, surut, huolet, pyhät ja pahat? Mikä on hyvää ruokaa ja mikä on lempiautoni? Mitä näen kun katson lastani, hänen silmiään, käsiään hänen liikettään? Miltä

lapsen ääni kuulostaa kun hän puhuu, leikkii ja tutustuu ympärillä olevaan maailmaan? Mikä on tytön ja pojan ero? Mikä on ero? Mikä on lempibändini/orkesterini? Jne... Kysymyksiä on yhteensä 43. Tavoite on tutustua isien ääneen ja ajatteluun ja jakaa sitä esityksellisessä muodossa eteenpäin.

Aikataulu

Haastattelut tapahtuvat marraskuu 2010 – helmikuu 2011 välillä. Materiaalin kokoaminen helmi-maaliskuussa. Harjoitukset keväällä 2011. Ensi-ilta on Valtimonteatterissa 25.8.2011.

Pedagoginen näkökulma

Tutkimusseminaarissa Teatterikorkeakoulussa syksyllä 2009 asetin itselleni tutkimuskysymyksen ”Mitä minä palvelen kun palvelen teitä?”. Tätä kysymystä pohdin tehdessäni ensimmäisen harjoittelun Teatterikorkeakoulusta Ateneumissa Onerva- kaupungin naiset näyttelyssä ja työstin sen seminaarityön muotoon viime syksynä 2010. Ateneumin naisten puheenvuoron, Onerva – kaupungin naiset (näyttelyn kuraattorina toimi naistutkija, taidehistorioitsija, kirjailija Anna Kortelainen) jälkeen heräsi mielenkiinto ja halu tutustua klassikon avulla (Äiti Peloton ja hänen lapsensa) isien ja miesten arjen maailmaan. Taiteellis-pedagogisessa työssä jatkan myös palvella-teeman kanssa tutkien sen moninaisuutta isien ja isoisien haastattelujen avulla.

Taiteellis-pedagogisen työn ohjaava opettaja on koreografi-ohjaaja Hanna Brotherus. Työn tarkastajat ovat ohjaaja –opettaja Riku Saastamoinen ja ohjaaja-opettaja Seppo-Ilmari Siitonen.

Vantaalla

9.5.2011